

10

Dostignuća pravosudne reforme

*Desetljeće
utemeljenja
i rada*

*Visokog
sudskog i tužilačkog vijeća
Bosne i Hercegovine*

*Desetljeće utemeljenja i rada
Visokog sudskog i tužilačkog vijeća
Bosne i Hercegovine*

Dostignuća pravosudne reforme

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine
Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине
High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina

Uvodna riječ

U posljednjem desetljeću Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH i bosanskohercegovačko pravosuđe su ostvarili značajan napredak i mjerljiv uspjeh. Društveno-politički ambijent i uslovi u kojima se odvijala reforma pravosuđa bili su izuzetno složeni, ali to nije umanjilo naš entuzijizam i obavezu da se odlučno suočimo sa izazovima i povedemo pravosuđe BiH na zahtjevan put evropskih integracija, a nadamo se i skorog pridruživanja velikoj porodici „starog kontinenta“ – Evropskoj uniji.

Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH je vrijedno radilo na osiguranju pravne sigurnosti i jednakosti svih građana naše zemlje pred zakonom. Uložili smo velike napore u stvaranje pravosuđa koje postupa u skladu sa najboljim praksama visokorazvijenih evropskih zemalja. Osigurali smo poštovanje ljudskih prava i osnovnih sloboda, učinili smo pravosuđe naše zemlje transparentnim i dostupnim svim građanima.

Na konkretno pitanje, šta pravosuđe Bosne i Hercegovine može istaći kao uspjeh u kontekstu reforme, naredne stranice ove publikacije daje jasan odgovor.

Treba istaći doprinos obimnoj zakonodavnoj reformi, u okviru koje su brojni zakoni pripremljeni i izmijenjeni kako bi se obezbijedilo usklađivanje sa najvišim evropskim standardima.

Značajni rezultati odnose se na reorganizaciju mreže sudova i tužilaštava, u smislu smanjenja njihovog broja u skladu s preporukama relevantnih evropskih pravosudnih tijela, što je doprinijelo racionalizaciji pravosuđa u našoj zemlji. Ništa manje nije značajna ni reforma pre-

kršajnih sudova kojom se osiguralo poštovanje Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

U proteklom periodu, proveden je i zahtjevan postupak reimenovanja, kojim je osigurano unapređenje kvaliteta, profesionalnosti i nezavisnosti pravosuđa, kao i odgovarajući nacionalni balans u pravosuđu BiH.

Ovaj period je obilježilo i uspostavljanje pravosudnih institucija na državnom nivou - Suda Bosne i Hercegovine i Tužilaštva Bosne i Hercegovine, te entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca.

U ovom periodu, prije gotovo tačno 10 godina, uspostavljeno je i Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine, koje je bez ikakve sumnje, u više navrata dokazalo da je garant nezavisnosti i odgovornosti pravosuđa u našoj zemlji.

Pored odgovornog pristupa u ispunjavanju naših osnovnih nadležnosti vezanih za imenovanje i utvrđivanje disciplinske odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija, tokom svog desetogodišnjeg rada uspjeli smo u oblasti informatizacije pravosuđa postati lider ne samo u regionalnom, nego u mnogo širem okruženju. Primjer smo dobre prakse koju nastoje iskoristiti druge zemlje kako bi unaprijedile vlastite sisteme. Dobra praksa bh. pravosuđa uspostavljena je i izgradnjom Sistema za automatsko upravljanje predmetima u sudovima i tužilaštvima i kompleksnim razvojem e-Pravosuđa.

Odlučno smo se uhvatili u koštac i sa problemom dotrajalih zgrada pravosudnih institucija i na zadovoljstvo naših građana, uz pomoć donatora, obnovili, osavremenili i

učinili funkcionalnim brojne pravosudne institucije, a što ćemo nastaviti raditi i u narednom periodu.

Pored spomenutog, u cilju unapređenja efikasnosti, uveli smo i orijentaciona mjerila za rad sudija i tužilaca, obavezu izrade planova za rješavanje starih predmeta, vremenske okvire za postupanje u sudovima i tužilaštvima, te brojne druge mjere.

Pri tome nismo zanemarili kvalitetu, pa smo tako osnovali Centar za sudsku dokumentaciju koji je sa više od 10.000 sudskih odluka i brojim drugim stručnim materijalima postao značajna alatka za sudije, tužioce i advokate. Od ove godine smo ovu bazu podataka stavili na raspolaganje i svim zainteresovanim građanima. Sistematski smo se bavili i obukom u pravosuđu i ujednačavanjem sudske prakse, što je predstavljalo značajan izazov u našoj zemlji.

Mnogo toga je napravljeno i poduzete su brojne aktivnosti na realizaciji ciljeva postavljenih Državnom strategijom za rad na predmetima ratnih zločina, teškim bremenom naše nedavne prošlosti. Nastavićemo i dalje pružati naš maksimum u ovoj oblasti.

Nezavisnost i odgovornost pravosuđa dvije su konstante na čijem unapređenju smo neprekidno radili. Tako smo uveli informatizovano kvalifikaciono testiranje kandidata kojim se gotovo u potpunosti objektivizira izbor sudija i tužilaca, a takođe radimo i na unapređenju usmenog razgovora sa kandidatima.

VSTV BiH je aktivno i vrijedno radio i na realizaciji preporuka iz Strukturiranog dijaloga o pravosuđu između Evropske komisije i Bosne i Hercegovine. Naša opredijeljenost ovom načinu rješavanja bitnih pitanja za ostvarivanje napretka u usaglašavanju pravosuđa Bosne i Hercegovine s pravnom stečevinom i odgovarajući standardima Evropske unije izuzetno je snažna.

Iz kratkog pregleda spomenutih dostignuća jasno je da su iza nas zahtjevne reforme, koje su bile nužne za osiguranje nezavisnog, nepristranog, kvalitetnog i profesionalnog pravosuđa.

Da li je vrijeme za predah? Da li ćemo ovdje staviti tačku? Naravno da ne.

VSTV BiH, zajedno sa sudijama, tužiocima i drugim osobljem u pravosuđu, partnerima u domaćoj vlasti i međunarodnoj zajednici nastavit će sa jednakom posvećenošću i ozbiljnošću raditi na pitanjima koja su od izuzetnog značaja za pravosuđe Bosne i Hercegovine. Brojni nas izazovi čekaju na evropskom putu od kojih ne smijemo strepiti, nego ih trebamo dočekati spremno. Također je neophodno nastaviti reformu u oblasti zakonodavstva koja će biti usmjerena na očuvanje i dalje jačanje nezavisnosti pravosuđa. Moramo se i daljnje baviti važnim pitanjima efikasnosti pravosuđa, a posebno procesuiranjem najsloženijih predmeta ratnih zločina, organizovanog kriminala, privatizacije, korupcije, stečajnih postupaka i procesuiranjem drugih predmeta. Na taj način ćemo u našoj zemlji osigurati stabilan privredni ambijent i strateški pristup pri rješavanju budućih izazova u sektoru pravosuđa.

Dostignuća i uspjehe nismo ostvarili sami. Zato želimo da uputimo iskrene riječi zahvalnosti sudijama i tužiocima, bez čijeg posvećenog rada ne bismo uspjeli ostvariti broje reformske aktivnosti, domaćim vlastima, koje su kroz partnerstvo sa sudskom vlasti preuzele dio odgovornosti za razvoj pravosuđa u našoj zemlji, i brojnim međunarodnim prijateljima koji su nas velikodušno podržali u naporima za očuvanje nezavisnosti, odgovornosti i profesionalnosti pravosuđa Bosne i Hercegovine.

Hvala.

Milorad Novković
predsjednik

Prije reforme...

Uspostavljanje i izgradnja nezavisnog pravosuđa reformski je proces, koji je počeo prije svih drugih u Bosni i Hercegovini. Evropski standardi u oblasti nezavisnosti i efikasnosti pravosuđa zahtijevali su značajnu reformu pravosudnog sistema, koja je u velikoj mjeri obavljena u periodu od sredine devedesetih do danas, i koja je dala bitne rezultate.

Značaj ovih dostignuća u toliko je veći ako se imaju u vidu okolnosti u kojima je reforma pravosuđa izvršena. Složenost ekonomske i socijalne situacije u zemlji neposredno nakon ratnih dešavanja, neminovno se reflektovala i na rad pravosuđa. Ratni sukobi su rezultirali velikim brojem predmeta ratnih zločina, koji bi predstavljali opterećenje i uređenijim i funkcionalnijim sistemima. Ratna dešavanja, razrušenost privrede i društveno-politička tranzicija generirali su i velik broj specifičnih predmeta poput povrata imovine, radnih sporova, stečaja, naknada ratne štete i sličnih predmeta, koji su predstavljali dodatni izazov.

Poslijeratno pravosuđe nije raspolagalo neophodnim materijalno-tehničkim i kadrovskim resursima za procesuiranje ovako složenih predmeta, a politički ambijent iz ovog perioda bio je dodatna otežavajuća okolnost za rad pravosudnih institucija.

Organizacija pravosuđa u BiH bila je izrazito složena i može se reći da je pravosudni sistem bio podijeljen u

četiri odvojena sistema. Pored toga, u okviru pojedinih kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine djelovale su paralelne, odvojene pravosudne strukture. Ni međuentitetska saradnja nije bila na zadovoljavajućem nivou i nije bila institucionalizovana.

Finansiranje pravosuđa je bilo neadekvatno broju i prili-vu predmeta u sudove i tužilaštva i zavisilo je od političke volje pojedinaca ili institucija.

Sudovi i tužilaštva nisu bili dovoljno opremljeni, a dugogodišnje odsustvo kapitalnih ulaganja rezultiralo je neodgovarajućim smještajnim kapacitetima sudova i tužilaštava.

Također je procijenjeno da tada važeći zakonodavni okvir nije doprinio efikasnom radu.

Imenovanje nosilaca pravosudnih funkcija je bilo povjereno zakonodavnim i izvršnim organima. Posljedica ovakvog uređenja bila je imenovanje politički podobnih nosilaca pravosudnih funkcija, među kojima i osoba bez potrebnih kvalifikacija ili odgovarajućeg iskustva za obavljanje sudijske ili tužilačke dužnosti.

Ukupna situacija, nepovoljan položaj pravosudnih institucija i postupak imenovanja nosilaca pravosudnih funkcija bili su valjani razlozi za pokretanje reforme pravosuđa u BiH, čemu su u prilog govorili i izvještaji relevantnih međunarodnih institucija i organizacija.

Program procjene sudskog sistema

U članu I Ustava BiH, koji je dogovoren u okviru Dejtonskog mirovnog sporazuma, BiH je definisana kao „demokratska država, zasnovana na vladavini prava“, dok se Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda direktno primjenjuje u BiH, u skladu sa članom II Ustava BiH.

I dok je Ustavom BiH čvrsto uspostavljeno prvenstvo vladavine prava i osnovnih sloboda, ovi principi rijetko su bili primjenjivani u praksi pravosuđa nakon ratnih sukoba.

U cilju jasnog „dijagnosticiranja“ problema u pravosuđu, krajem 1998. godine Vijeće sigurnosti Ujedinjenih nacija (UN) uspostavilo je Program procjene sudskog sistema (JSAP) u okviru Misije UN-a u BiH. Zadatak Programa bio je da „prati i vrši procjenu sudskog sistema u Bosni i Hercegovini, u sklopu cjelokupnog programa pravosudne reforme“. Procjena je vršena u tri aspekta i to tehnički,

koji se odnosio na zakone i druge propise i standarde; institucionalni, koji se odnosio na fizičke i ljudske resurse i organizaciju; i politički, koji se odnosio na politički okvir i faktore koji su određivali rad pravosudnog sistema i nivo nezavisnosti.

Trinaest izvještaja pripremljenih u okviru ovog Programa od 1998. do 2000. godine pokazalo je da je potrebno izvršiti reformu pravosudnog sistema u BiH. Naime, analiza po spomenutim aspektima je pokazala da sudije nisu djelovale nezavisno, da sebe nisu smatrali nezavisnim i da druge institucije nisu postupale prema sudijama u skladu sa principom nezavisnosti.

Ova procjena je imala za posljedicu odluku Vijeća za implementaciju mira u BiH i visokog predstavnika za BiH da se formira Nezavisna pravosudna komisija, koja je uspostavljena u martu 2001. godine, sa zadatkom da vodi i koordinira nastavak reforme pravosuđa u BiH.

Nezavisna pravosudna komisija

Odmah po uspostavljanju Nezavisne pravosudne komisije preduzete su aktivnosti na realizovanju ciljeva reforme, odnosno stvaranju uslova za jačanje nezavisnosti i poboljšanje kvalitete i efikasnosti pravosuđa. U tom smislu bilo je potrebno reformisati proces imenovanja, poboljšati finansiranje sudova, uspostaviti mehanizme za efikasnije rješavanje predmeta uključujući i provođenje reformi procesnih zakona, reformisati sudsku upravu radi daljeg poboljšanja efikasnosti, osigurati stalnu edukaciju za sudije i tužioce, poboljšati mogućnost pristupa informacijama pravne prirode i osigurati provođenje reforme sudova za prekršaje.

U toku funkcionisanja Nezavisne pravosudne komisije, 2002. godine uspostavljena su tri visoka sudska i tužilačka vijeća i to na nivoima FBiH, Republike Srpske i BiH sa nadležnostima za imenovanje i disciplinsku odgovornost sudija i tužilaca. Nezavisna pravosudna komisija djelovala je kao sekretarijat sva tri vijeća i vršila je poslove disciplinskog tužioca. Uspostavljanju vijeća prethodila je faza donošenja i primjene zakona o sudskoj i tužilačkoj

funkciji u entitetima, što je prvi značajniji korak ka stvaranju usaglašenog zakonskog okvira za organizaciju i rad pravosuđa i postepeno jačanje njegove nezavisnosti.

Tokom 2003. godine u entitetima su osnovani centri za edukaciju sudija i tužilaca.

U ovom periodu su uspostavljeni Sud Bosne i Hercegovine i Tužilaštvo Bosne i Hercegovine.

Izvršena je i reorganizacija mreže sudova i tužilaštava, pripremljeni su nacrti zakona o sudovima u entitetima kao i strateški prijedlog informatizacije pravosuđa te su obezbijeđena potrebna donatorska sredstva.

Završna faza u radu Nezavisne pravosudne komisije bila je usmjerena na uspostavljanje VSTV-a BiH i njenu tranziciju u Sekretarijat VSTV-a BiH.

Nezavisna pravosudna komisija je prestala sa radom krajem marta 2004. godine, kada su prestala da postoje i ranije uspostavljena visoka sudska i tužilačka vijeća. Funkciju tih institucija je preuzelo VSTV BiH.

Zakonodavna reforma

Prilikom procjene sudskog sistema utvrđeno je da procesni zakoni i način na koji se tumače i primjenjuju predstavljaju prepreku efikasnijim sudskim postupcima. Također, u kontekstu pristupanja BiH u članstvo Vijeća Evrope preuzeta je obaveza donošenja i primjene novog krivičnog zakonodavstva u skladu sa standardima Vijeća Evrope. Stoga je reforma zakonodavstva imala posebno mjesto u okviru sveukupne reforme.

U januaru 2003. godine visoki predstavnik za BiH je donio „paket zakona za borbu protiv kriminala“, uključujući i Krivični zakon BiH i Zakon o krivičnom postupku BiH. U toku 2003. godine krivično zakonodavstvo u entitetima i Brčko distriktu BiH je usklađeno sa propisima usvojenim na državnom nivou.

Zakonodavna reforma u oblasti krivičnog prava imala je za cilj osiguravanje uslova za efikasniju borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, uvođenje novih metoda u borbi protiv najsloženijih oblika kriminala, ubrzanje krivičnog postupka i zaštitu ljudskih prava i sloboda, kroz usklađivanje sa međunarodnim standardima.

Pored reforme krivičnog zakonodavstva, jedan od strateških ciljeva bilo je povećanje efikasnosti u rješavanju parničnih predmeta uvođenjem modernih zakona koji su u skladu sa evropskim standardima. Novi zakoni usvojeni su sredinom 2003. godine i rezultat su zajedničkih napora

Nezavisne pravosudne komisije, entitetskih ministarstva pravde i stručnjaka imenovanih u radne grupe koje su tom prilikom osnovane. U toku najintenzivnijeg perioda donošenja zakona, od 2001. do 2004. godine, uvedeni su sljedeći zakoni:

- zakoni o parničnom postupku
- zakoni o krivičnom postupku
- krivični zakoni
- zakoni o izvršnom postupku
- zakoni o upravnom postupku
- zakoni o sudovima
- zakoni o advokatskim komorama.

Od perioda donošenja niza početnih reformskih zakona, dinamika zakonodavne reforme je opala. Ipak, u međuvremenu su usvojeni značajni propisi poput Zakona o suzbijanju organizovanog i najtežih oblika privrednog kriminala u RS-u i Zakona o oduzimanju imovine stečene izvršenjem krivičnog djela RS-a, a slični zakoni su u pripremi i u FBiH. Krivični zakoni, zakoni o krivičnom, parničnom i izvršnom postupku u nekoliko navrata su mijenjani i dopunjavani, a u RS-u usvojen je novi Zakon o krivičnom postupku. Usvojeni su i zakoni o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku, s izuzetkom FBiH gdje je ovaj zakon još uvijek u proceduri. U RS-u je usvojen i novi Zakon o vanparničnom postupku.

“Procesni zakoni koji regulišu sudske postupke primarni su faktor zbog kojeg dolazi do kašnjenja, kao i način na koji se ovi zakoni tumače. Čini se da pravosuđe više teži ka postizanju forme, a ne suštine. Obaveza da se dođe do materijalne istine čini da prvostepeni sudovi beskrajno utvrđuju dokaze, od kojih će samo mali broj doprinijeti rješavanju predmeta.”

Program procjene sudskog sistema (JSAP)

Uspostavljanje Suda Bosne i Hercegovine i Tužilaštva Bosne i Hercegovine

Sud BiH je osnovan 2002. godine, a njegove nadležnosti su propisane Zakonom o Sudu BiH i odnose se na krivičnu, upravnu i apelacionu nadležnost.

U okviru svoje krivične nadležnosti, Sud BiH postupa u predmetima koji se odnose za krivična djela, a to su, između ostalog, djela ratnih zločina, organizovanog i privrednog kriminala, te korupcije.

Upravna nadležnost podrazumijeva da Sud BiH odlučuje po tužbama protiv konačnih upravnih akata koja donose institucije BiH. Sud BiH odlučuje o zahtjevima za zaštitu sloboda i prava građana zagarantiranih Ustavom BiH, kada su ta prava i slobode povrijeđeni aktom institucija BiH. Također, Sud BiH rješava imovinske sporove između države BiH, entiteta i Brčko distrikta BiH, imovinske sporove između institucija BiH, imovinske sporove proistekle iz štete koja je nastala pri vršenju poslova organa uprave i drugih institucija BiH i službenih lica tih organa i institucija, kao i druge imovinske sporove kada je nadležnost Suda utvrđena zakonima BiH ili međunarodnim ugovorom.

U okviru svoje apelacione nadležnosti Sud BiH odlučuje po žalbama protiv odluka donesenih u okviru Krivičnog i Upravnog odjeljenja i odlučuje po prigovorima koji se odnose na kršenje Izbornog zakona BiH.

Tužilaštvo BiH je osnovano 2003. godine kao institucija s posebnom nadležnošću za postupanje pred Sudom BiH, krivičnim djelima propisanim Zakonom o Sudu BiH, Zakonom o Tužilaštvu BiH, Krivičnim zakonom BiH, Zakonom o krivičnom postupku BiH, Zakonom o ustupanju predmeta od strane Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju Tužilaštvu BiH.

Nadležnost i područje djelovanja propisani su Zakonom o Tužilaštvu BiH, prema kojem je Tužilaštvo BiH:

- organ nadležan za provođenje istrage za krivična djela za koja je nadležan Sud BiH, te za gonjenje počinitelja pred Sudom BiH, u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku BiH i drugim primjenjivim zakonima;
- organ nadležan za primanje zahtjeva za međunarodnu pravnu pomoć u krivičnim stvarima, u skladu sa zakonima, multilateralnim i bilateralnim sporazumima i konvencijama, uključujući i zahtjeve za izručenje ili predaju traženih lica od strane sudova ili organa na području BiH i drugih država, odnosno međunarodnih sudova ili tribunala;
- organ zadužen za izradu statističkog pregleda svojih aktivnosti, te izradu informacije o stanju kriminaliteta u BiH i ukazivanje na tendencije u njegovom kretanju.

Zgrada Suda i Tužilaštva Bosne i Hercegovine

Centri za edukaciju sudija i tužilaca

Centar za edukaciju sudija i tužilaca Federacije Bosne i Hercegovine i Centar za edukaciju sudija i tužilaca Republike Srpske osnovani su 2003. godine s ciljem unapređenja profesionalnosti pravosudnog sistema kroz kontinuirano usavršavanje znanja nosilaca pravosudnih funkcija.

Centri djeluju kao samostalne javne ustanove sa sjedištima u Sarajevu i Banjaluci i obavljaju edukaciju sudija i tužilaca, pri čemu saraduju sa pravosudnim institucijama BiH, fakultetima i drugim domaćim i međunarodnim organizacijama.

Programi edukacije se kreiraju na osnovu provedenih anketa unutar pravosudne zajednice, izvještaja domaćih i međunarodnih organizacija, praćenja izmjena u legislati-

vi, implementacije postojećih zakona i iskazanih potreba i preporuka u zemlji, regionu i svijetu.

Edukacije se provode putem seminara i savjetovanja uz korištenje različitih metoda i tehnika u oblasti prenošenja znanja, poput vježbi i simuliranja suđenja, te video prezentacija.

Sudije, tužioci, profesori pravnih i drugih nauka, te stručnjaci u drugim oblastima relevantnim za rad sudija i tužilaca edukatori su centara.

Reorganizacija mreže sudova i tužilaštava

Jedan od strateških ciljeva reforme pravosuđa bila je reorganizacija mreže sudova i tužilaštva. Naime, u toku i nakon rata, osnovan je veliki broj novih sudova u oba entiteta, a da pri tome nisu bile razmotrene stvarne potrebe i raspoloživa finansijska sredstva. Generalno, sudovi u ovom periodu su bili nedovoljno finansirani, a za neke sudove uopšte nisu bila obezbijeđena finansijska sredstva. Ovakav sistem pokazao se upitnim kako sa organizacijskog i aspekta ekonomičnosti tako i sa aspekta sudske nezavisnosti koju je bilo mnogo teže očuvati u malim sredinama.

Reorganizacija sudova u oba entiteta provođena je postepeno, ukidanjem odnosno spajanjem općinskih i osnovnih sudova. Ovaj proces bio je baziran na objektivnim kriterijima, kao što su broj stanovnika, broj primljenih predmeta, geografska udaljenost između sudova i drugi kriteriji.

Procesom spajanja, kojim je bio obuhvaćen 41 općinski sud u FBiH, formirano je 16 novih sudova, a 12 općinskih sudova nastavilo je funkcionisati u istom kapacitetu. Tako je reorganizacijom u FBiH broj općinskih sudova smanjen sa 53 na 28.

U RS-u šest novih osnovnih sudova formirano je spajanjem 12 ranije uspostavljenih sudova, dok 13 sudova nije

bilo obuhvaćeno spajanjem. Nakon reorganizacije broj osnovnih sudova u RS-u iznosio je 19, za razliku od ranije postojećih 25 sudova.

Ukupno posmatrano broj općinskih odnosno osnovnih sudova u oba entiteta smanjen je sa 78 na 47.

Organizacija kantonalnih odnosno okružnih sudova u entitetima nije mijenjana, iako su objektivni kriteriji ukazivali na potrebu objedinjavanja jednog broja kantonalnih sudova u FBiH. Međutim, zbog ustavne organizacije FBiH nije bilo moguće pristupiti rješavanju ovog pitanja.

Pored smanjenja broja sudova u procesu reorganizacije analiziran je i broj sudija. Ukupan broj sudija prije reorganizacije iznosio je 868 i u ovom je procesu reduciran na 629 sudija osnovnih i općinskih i okružnih i kantonalnih sudova. Spajanjem sudova i smanjenjem broja sudija neminovno je došlo i do smanjenja broja administrativno-tehničkog osoblja u sudovima.

Pored reorganizacije mreže sudova izvršena je i reorganizacija tužilačke organizacije ukidanjem općinskih i osnovnih tužilaštava. Obim ove reforme najbolje ilustruje činjenica da je broj tužilaštava u BiH sa 103 smanjen na 19. Naime, organizacija tužilačkog sistema u kojem su postojala okružna/kantonalna i osnovna/općinska tužilaštva bila je finansijski teško održiva.

Restrukturiranje

Broja tužilaštava prije reforme:

103

Broja tužilaštava poslije reforme:

19

Grafički prikaz smanjenja broja tužilaštava nakon restrukturiranja

Rezultati reduciranja mreže sudova u BiH provedenog u okviru pravosudne reforme, djelimično su poništeni tokom posljednjih nekoliko godina. Neposredno nakon što su stupili na snagu novi entitetski zakoni o sudovima, pojavio se značajan broj inicijativa za izmjenu tih propisa u cilju osnivanja novih sudova i odjeljenja van sjedišta suda. VSTV BiH je ove inicijative ocijenio kao preuranjene smatrajući da je potrebno da protekne duži vremenski period prije nego što se počne sa preispitivanjem ranije uspostavljene mreže sudova. Također, isticano je da se preispitivanje mreže sudova treba vršiti na temelju objektivnih kriterija za osnivanje sudova i odjeljenja van sjedišta suda koji su primjenjivani u postupku reorganizacije mreže sudova.

Međutim, organi zakonodavne i izvršne vlasti u entitetima su insistirali na povećanju broja sudova i odjeljenja van sjedišta suda, pa su donijeli zakone o sudovima kojima je predviđeno osnivanje novih sudova i odjeljenja van sjedišta suda.

Iako je ovim zakonima predviđeno osnivanje devet novih sudova i sedam odjeljenja izvan sjedišta suda u RS-u i pet novih sudova i četiri odjeljenja izvan sjedišta suda u FBiH, VSTV BiH je dao mišljenje da samo po dva suda u oba entiteta djelimično ispunjavaju kriterije za osnivanje.

Zbog poteškoća sa ispunjavanjem pretpostavki za početak rada novoosnovanih sudova i odjeljenja izvan sjedišta suda sa kojima su se suočili organi zakonodavne i izvršne vlasti u entitetu i kantonima, tokom 2012. i 2013. godine sa radom su počela samo tri novoosnovana suda u FBiH, dok ni jedan od sudova čije osnivanje je predviđeno Zakonom o sudovima u RS-u još nije počeo sa radom.

U međuvremenu je došlo do uspostavljanja specijalizovanih sudova i tužilaštva. Izmjenama Zakona o sudovima Republike Srpske iz 2008. godine u ovom entitetu osnovani su specijalizovani sudovi za rad na privrednim predmetima. Preciznije, osnovano je pet okružnih privrednih sudova i Viši privredni sud, koji su sa radom počeli 2010. godine. Narodna skupština Republike Srpske je 2006. godine usvojila Zakon o suzbijanju organizovanog i najtežih oblika privrednog kriminala kojim je pri Okružnom tužilaštvu Banja Luka uspostavljeno Posebno tužilaštvo za suzbijanje organizovanog i najtežih oblika privrednog kriminala Republike Srpske (Specijalno tužilaštvo RS-a).

Reforma prekršajnih sudova

Pored reorganizacije redovnih sudova, u periodu od 2003. do 2006. godine izvršena je reorganizacija sudova za prekršaje. Riječ je o radikalnoj i uspješnoj reformi koju je VSTV BiH proveo u saradnji sa entitetskim ministarstvima pravde i uz finansijsku podršku EU.

Cilj reforme je bio da se sistem odlučivanja o prekršajnim predmetima uskladi sa zahtjevima Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i organizuje u okviru redovnog pravosuđa.

Prije reforme prekršajne predmete su rješavali prekršajni sudovi koji, uprkos nazivu, nisu bili organizovani kao dio sudske vlasti, a na sudije prekršajnih sudova nisu se primjenjivali propisi koji su regulisali sudsku funkciju. Imajući u vidu prirodu prekršajnih predmeta i sankcije koje se izriču u prekršajnom postupku, ovakav pristup nije bio u skladu s članom 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda koji se odnosi na suđenje pred “nezavisnim i nepristranim sudom”.

Pored navedenog, organizacija sistema prekršajnih sudova je bila glomazna, kompleksna i neujednačena i podrazumijevala je postojanje prvostepenog suda u svakoj općini. Nadležnost za odlučivanje u drugom stepenu, kao i po vanrednim pravnim lijekovima, bila je različito regulisana naročito u FBiH. Štaviše, određene vrste prekršajnih predmeta rješavale su komisije za prekršaje pri upravnim organima. Složena struktura podrazumijevala je veliki broj izvršilaca koji su radili na prekršajnim predmetima.

Nadalje, prekršajne sudije imenovane su od strane zakonodavne i izvršne vlasti, a uslovi za imenovanje nisu bili ujednačeni sa onim za imenovanje na poziciju sudije.

Sistem disciplinske odgovornosti sudija za prekršaje nije postojao.

Navedeni razlozi rezultirali su kreiranjem Strategije reforme prekršajnog sistema, koja je obuhvatala izradu i usvajanje potrebnih zakona, reorganizaciju sistema za rješavanje prekršajnih predmeta, imenovanje sudija za prekršaje, izradu i primjenu Registra novčanih kazni i edukaciju o primjeni novih zakona i o korištenju Registra.

U toku reforme usvojene su izmjene Zakona o VSTV-u BiH, kojima je propisan prestanak mandata sudijama za prekršaje i postupak imenovanja u redovne sudove koji su preuzeli nadležnost za rješavanje prekršajnih predmeta. Usvojene su i izmjene i dopune entitetskih zakona o sudovima koje regulišu prestanak rada prekršajnih sudova i preuzimanje predmeta od strane prekršajnih odjeljenja redovnih sudova. Usvojeni su entitetski zakoni o prekršajima i Zakon o prekršajima BiH, te niz drugih zakona vezanih za prekršajnu reformu.

Reorganizacija prekršajnih sudova izvršena je spajanjem sudova za prekršaje sa redovnim sudovima, čime su ukinuta 122 prekršajna suda. Pored toga prestale su sa radom i sve prvostepene i drugostepene prekršajne komisije u entitetima. Uspostavljena su prekršajna odjeljenja redovnih sudova. Donesena je odluka o dodatnom broju sudija u redovnim sudovima za rad na prekršajnim predmetima i izvršeno njihovo imenovanje.

Može se konstatovati da je program reorganizacije sudova za prekršaje jedan od najvećih uspjeha u reformi pravosuđa u BiH.

Koraci ka uspostavljanju Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine

Osnivanju VSTV-a BiH kao garanta nezavisnosti pravosuđa u BiH, prethodio je niz reformskih koraka. Tako su 2000. i 2001. godine usvojeni zakoni o sudskoj i tužilačkoj službi, kojim su bile uspostavljene komisije za izbor sudija i tužilaca na federalnom i kantonalnom nivou u FBiH, odnosno Visoki sudski i Visoki tužilački savjet u Republici Srpskoj. Ova tijela, sastavljena isključivo od predstavnika pravosuđa i pravnih stručnjaka, imala su nadležnost da daju prijedloge za imenovanje zakonodavnim odnosno izvršnim organima nadležnim za izbor sudija i tužilaca. Komisijama i savjetima date su ovlasti i u disciplinskom postupku. Međutim, nespremnost političkih vlasti da prihvate preporuke komisija i savjeta usporavala je proces imenovanja i otežavala, čak i blokirala, rad pravosudnih institucija koje su funkcionisale sa smanjenim kapacitetima uz dugogodišnje nepopunjavanje upražnjenih pozicija.

Stoga je naredni korak bio uspostavljanje visokih sudskih i tužilačkih vijeća. Visoki predstavnik za BiH je u maju 2002. godine amandmanima izmijenio entitetske ustave u dijelu koji se odnosi na sudsku vlast, te je donio Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH, Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću FBiH i Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću RS-a.

Novoformirana vijeća su imala zadatak da osiguraju nezavisno, nepristrano i profesionalno pravosuđe, te uspostavu profesionalnog i djelotvornog sudskog sistema i tužilačke funkcije.

Donošenjem navedenih zakona postupak imenovanja nosilaca pravosudnih funkcija u velikoj je mjeri harmonizovan u cijeloj zemlji i približen evropskim standardima.

Formiranjem vijeća, sa nadležnostima za donošenje odluka o imenovanju sudija i tužilaca, ukinute su ranije uspostavljene komisije i savjeti, koji su imali samo savjetodavnu, odnosno ulogu predlagača, a postupak imenovanja je u potpunosti depolitizovan i povjeren profesionalnim i nezavisnim tijelima.

Pored nadležnosti za imenovanje, vijećima su dodijeljene i nadležnosti za vođenje disciplinskih postupaka i odlučivanje o disciplinskoj odgovornosti sudija i tužilaca, za nadziranje edukacije, odlučivanje o privremenom upućivanju i nespojivosti dužnosti, zatim nadležnosti u vezi sa utvrđivanjem broja sudija i tužilaca, davanjem mišljenja na nacрте zakone, kao i učešćem u izradi prijedloga budžeta za sudove i tužilaštva.

Pored redovnih nadležnosti, vijećima je povjeren iznimno značajan i zahtjevan zadatak provođenja postupka reimenovanja nosilaca pravosudnih funkcija.

Reimenovanje

Osnovni ciljevi postupka reimenovanja bili su poboljšanje kvalitete i profesionalizma u radu nosilaca pravosudnih funkcija i postizanje odgovarajućeg nacionalnog balansa, kojim bi se zadovoljile ustavne odredbe u pogledu zastupljenosti konstitutivnih naroda i Ostalih.

Proces imenovanja i reimenovanja u prelaznom periodu obuhvatio je oko 1.000 pozicija u 83 suda i tužilaštva, uključujući imenovanja u novoformiranim institucijama na nivou BiH. U avgustu 2002. godine objavljen je javni konkurs za 107 mjesta u sedam sudova i tužilaštava, dok je u decembru iste godine oglaseno 920 pozicija u sudovima i tužilaštvima u BiH, i to 674 sudijskih i 246 tužilačkih pozicija. U konkursnoj proceduri su mogli učestvovati svi zainteresovani kandidati koji su zadovoljavali propisane uslove, uključujući i one koji prije postupka reizbora nisu bili nosioci pravosudnih funkcija.

Do 31.3.2004. godine popunjeno je 878 pozicija. Nakon okončanja reimenovanja, približno 30% sudija i tužilaca koji su ranije bili na funkciji nije bilo ponovo imenovano, a oko 18% izabranih kandidata ranije nije obavljalo sudijsku odnosno tužilačku funkciju. Značajno je istaći da je samo 21% kandidata koji su obavljali funkciju predsjednika suda odnosno glavnog tužioca ponovo imenovano na tu poziciju.

Postupak reimenovanja također je bitno uticao na uspostavljanje adekvatnog nacionalnog balansa u pravosuđu u BiH.

Uspostavljanje Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine

Prilikom donošenja entitetskih zakona o visokim sudskim i tužilačkim vijećima, visoki predstavnik za BiH je donio i Uputu nadležnim entitetskim organima da otpočnu pregovore o prenošenju nadležnosti u oblasti pravosuđa na državu kako bi se formiralo Visoko sudsko i tužilačko vijeće za BiH sa cjelovitim nadležnostima u oblasti pravosuđa.

Naime, formiranje VSTV-a BiH ocijenjeno je kao najbolji način da se osiguraju potpuno ujednačeni standardi za imenovanje i disciplinsku odgovornost sudija i tužilaca na cijeloj teritoriji BiH.

Uspostavljanje VSTV-a BiH bio je i zahtjev Evropske unije, budući da je u Studiji izvodljivosti Evropska komisija ovaj zahtjev postavila kao jedan od uslova za početak pregovora za zaključivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između EU-a i BiH.

U martu 2004. godine, entitetski premijeri i ministar pravde BiH su potpisali Sporazum o prenošenju određenih odgovornosti entiteta kroz utemeljenje Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH čime su stvorene pretpostavke za donošenje Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH, što je i učinjeno od strane Parlamentarne skupštine BiH u junu 2004. godine.

Zakonom o VSTV-u BiH formiran je VSTV BiH u skladu sa evropskim standardima nezavisnosti, odgovornosti, efikasnosti i kvaliteta pravosuđa. Danas, ova institucija u regionalnom kontekstu predstavlja pravosudno vije-

će koje je u velikoj mjeri organizovano prema najvišim evropskim standardima, navedenim u Mišljenju broj 10 Konsultativnog vijeća evropskih sudija (CCJE).

Nadležnosti VSTV-a BiH propisane su članom 17. Zakona o VSTV-u BiH iz kojeg proizlazi da VSTV BiH ima isključivu nadležnost za imenovanje i utvrđivanje disciplinske odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija. Pored toga, VSTV BiH svoju funkciju ostvaruje i kroz partnerski odnos sa izvršnom i zakonodavnom vlašću u određenim oblastima poput sudskih i tužilačkih budžeta, zakonodavnih inicijativa, pravosudne uprave, utvrđivanja sistematizacije sudijskih i tužilačkih pozicija i osiguravanje sredstava za njihovo popunjavanje i druge nadležnost.

“U oblasti pravosuđa, usvojen je zakon o uspostavljanju jedinstvenog Visokog sudskog i tužilačkog vijeća za Bosnu i Hercegovinu i VSTV je sada funkcionalan. Ovo je ključan korak za konsolidaciju državne vlasti nad entitetskim pravosuđima i jačanje nezavisnost pravosuđa u cijeloj Bosni i Hercegovini.”

EK o napretku BiH u pregovorima o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju sa EU, Brisel, 2005.

**SPORAZUM O PRENOŠENJU ODREĐENIH ODGOVORNOSTI ENTITETA KROZ UTEMELJENJE
VISOKOG SUDBENOG I TUŽITELJSKOG VIJEĆA BOSNE I HERCEGOVINE**

PREAMBULA

Ovim se sporazumom entitetske vlade postivaju na Ustav Bosne i Hercegovine radi prenošenja određenih odgovornosti za pitanja pravosuđa na državu Bosnu i Hercegovinu. Cilj ovog prenošenja je da se unapriješe mjere reforme pravosuđa, za koje se smatra da su od bitne važnosti za unapređenje vladavine zakona i ljudskih prava, da se modernizira pravosuđe sukladno sa evropskim i međunarodnim standardima, i potpomoćne nepristrasno i učinkovito obnašanje pravosudne funkcije u cijeloj Bosni i Hercegovini, Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj.

Strane-potpisnice žele da objedine nadležnost nad entitetskim pravosuđima, kako bi sjajale neovisnost pravosuđa utemeljenom jednog Visokog sudbenog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine. Utemeljenje ovog vijeća označava završetak razvojnog procesa od većeg broja vijeća u svakom entitetu, sa različitim standardima imenovanja i stepovnog sankcioniranja, do jednog vijeća sa jedinstvenim standardima. Vijeće je institucija Bosne i Hercegovine, sa jedinstvenim tijelom i s raspisom ovlasti koji je dovoljan za upravljanje pitanjima pravosuđa entiteta na pravičan, transparentan, učinkovit i djelotvoran način.

Vijeće ima prvenstvo odgovornost, sukladno ovom sporazumu, za pravosuđe na svim razinama u cijeloj Bosni i Hercegovini i nadgleda nace i tužilaže na način koji javnosti oljjeva povjerenje i vjeru u pravosuđe.

SPORAZUM

Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska

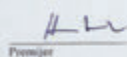
1. Sukladno članku III.5 (B) Ustava Bosne i Hercegovine, Entitet Federacije Bosne i Hercegovine (Federacija) i entitet Republike Srpske (Republika Srpska) ovim daju suglasnost da se uspostavi institucija države Bosne i Hercegovine pod nazivom Visoko sudbeno i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine (Vijeće) od dana stupanja na snagu novog Zakona o Visokom sudbenom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine.
2. Vijeće je odgovorno za samostalnost, neovisnost, nepristrasnost, stručnost i učinkovitost pravosuđa, što uključuje i tužilačku funkciju, u Federaciji i Republici Srpskoj, kao i na razini Bosne i Hercegovine.
3. Federacija i Republika Srpska podržavaju Vijeće sukladno njihovim obavezama iz člana VIII.3 Ustava Bosne i Hercegovine.

Bosna i Hercegovina

4. Bosna i Hercegovina preuzima odgovornosti koje su entiteti na nju prenijeli, kao što je određeno ovim sporazumom.
5. U saradnji s Neovisnim pravosudnim posredstvom, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine pripremit će Zakon o Visokom sudbenom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine. Zakon će biti sukladan usjetima ovog sporazuma i relevantnim evropskim i međunarodnim standardima.
6. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine predat će nacrt zakona Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.
7. Bosna i Hercegovina osigurat će dovoljno prostora i potrebna sredstva za rad tajništva, tako Vijeće može početi s radom u roku od mjesec dana od dana stupanja na snagu Zakona o Visokom sudbenom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine. U tu svrhu, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine konstatirat će se sa sadašnjim Visokim sudbenim i tužilačkim vijećima u cilju olakšavanja prirobnosti u jedno Vijeće.

Potpisano dana 11.3. 2004. godine, u Sarajevu
Broj: 05-45-998/2003

Za Vladu Federacije Bosne i Hercegovine

Premijer

Potpisano dana 11.03. 2004. godine, u B. Agun

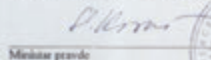
Za Vladu Republike Srpske

Premijer

Potpisano dana 18.03. 2004. godine, u Coopilly

Za Vijeće ministara Bosne i Hercegovine

Ministar pravde

Sporazum o prenošenju određenih odgovornosti entiteta
kroz utemeljenje Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine

Članovi Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine

VSTV BiH čini petnaest članova, koji su osobe visokih moralnih kvaliteta i profesionalne nepristranosti, poznate po svojoj djelotvornosti i stručnosti, nezavisne u obavljanju svojih dužnosti. Članovi VSTV-a BiH se biraju na sljedeći način:

- deset članova biraju sudije i tužiocu svih nivoa sudova i tužilaštva u BiH,
- jednog člana bira Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH,
- jednog člana bira Advokatska komora FBiH,
- jednog člana bira Advokatska komora RS-a,
- jednog člana bira Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH i
- jednog člana bira Vijeće ministara BiH na prijedlog ministra pravde BiH.

Sjednica Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH

Kako sastav VSTV-a BiH, u pravilu, održava sastav naroda i polnu zastupljenost u BiH, prilikom izbora članova nastoji se održati kako nacionalni tako i polni balans.

Predsjednik i dva potpredsjednika VSTV-a BiH biraju se prostom većinom glasova članova koji su prisutni i glasaju.

Članovi VSTV-a imaju mandat od četiri godine i mogu imati najviše dva uzastopna mandata.

Saziv VSTV-a BiH

Milorad Novković, predsjednik

II mandat: juli 2010. - juli 2014.

Sudije okružnih i osnovnih sudova u RS-u su izabrali sudiju Milorada Novkovića za člana VSTV-a BiH u julu 2006. godine. Za predsjednika VSTV-a BiH prvi put je izabran u junu 2008. godine, na inaugurionalnoj sjednici VSTV-a BiH. Drugi mandat predsjednika preuzeo je u junu 2012. godine i traje do kraja mandata člana VSTV-a BiH, odnosno jula 2014. godine. U pravosuđu obnaša funkciju predsjednika Okružnog suda u Banjoj Luci.

Ružica Jukić, potpredsjednik

mandat: juni 2012. - juni 2016.

Sudija Općinskog suda u Tuzli; izabrana za člana od strane sudija kantonalnih i općinskih sudova u FBiH.

Jadranka Lokmić Misirača, potpredsjednik

mandat: oktobar 2012. - oktobar 2016.

Zamjenik glavnog tužioca u Tužilaštvu BiH; izabrana za člana od strane tužilaca Tužilaštva BiH.

Zijad Kadrić, član Predsjedništva

II mandat: april 2013. - april 2017.

Sudija Apelacionog suda Brčko distrikta BiH; izabran za člana od strane Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH.

Goran Radević, član

mandat: februar 2013. - februar 2017.

Sudija Suda BiH; izabran za člana od strane sudija Suda BiH.

Goran Nezirović, član

mandat: februar 2013. - februar 2017.

Sudija Vrhovnog suda FBiH; izabran za člana od strane Vrhovnog suda FBiH.

Obren Bužanin, član

II mandat: septembar 2011. - septembar 2015.

Sudija Vrhovnog suda RS-a; izbran za člana od strane sudija Vrhovnog suda RS-a.

Zdravko Knežević, član

II mandat: juli 2010. - juli 2014.

Glavni tužilac Federalnog tužilaštva FBiH; izabran za člana od strane tužilaca Federalnog tužilaštva FBiH.

Svetlana Brković, član

II mandat: juni 2012. - juni 2016.

Zamjenica glavnog tužioca Republičkog tužilaštva RS-a; izabrana za člana od strane tužilaca Republičkog tužilaštva RS-a.

Alma Džaferović, član

mandat: septembar 2013. - septembar 2017.

Tužilac Kantonalnog tužilaštva Tuzlanskog kantona; izabrana za člana od strane tužilaca kantonalnih tužilaštava u FBiH.

Mirsada Hadžić, član

mandat: februar 2011. - februar 2015.

Tužilac Okružnog tužilaštva Banja Luka; izabrana za člana od strane tužilaca okružnih tužilaštava u RS-u.

Milana Popadić, član

mandat: decembar 2012. - decembar 2016.

Pomoćnik ministra u Sektoru za pravosudne organe Ministarstva pravde BiH; izabrana za člana od strane Vijeća ministara BiH.

Zdravko Rajić, član

II mandat: oktobar 2012. - oktobar 2016.

Advokat iz Mostara; izabran za člana od strane Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH.

Jovan S. Čizmović, član

mandat: juni 2011. - juni 2015.

Predsjednik Advokatske komore RS-a; izabran za člana od strane Advokatske komore RS-a.

Ilijas Midžić, član

mandat: januar 2013. - januar 2017.

Advokat iz Bihaća; izabran za člana od strane Skupštine Advokatske komore FBiH.

Članovi VSTV-a BiH od 2004. do 2013.

Fadila Amidžić, glavni tužilac Kantonalnog tužilaštva Unsko-Sanskog kantona, potpredsjednik VSTV-a BiH od 2012. do 2013.
mandat: juni 2012. - juli 2013.

Darko Samardžić, sudija Suda BiH
mandat: mart 2011. - decembar 2012.

Amir Jaganjac, predsjednik Vrhovnog suda FBiH
mandat: juni 2012. - januar 2013.

Asim Crnalić, advokat
mandat: januar 2009. - januar 2013.

Sven Marius Urke, direktor Sudske administracije Norveške
mandat: decembar 2009. - decembar 2012.

Zahid Kovač, advokat
mandat: juli 2008. - juli 2012.

Biljana Simeunović, tužilac u Tužilaštvu BiH
mandat: novembar 2008. - novembar 2012.

Slavica Čurić, sudija Vrhovnog suda FBiH
mandat: jun 2008. - jun 2012.

Danijela Mikić, sudija Kantonalnog suda u Sarajevu, potpredsjednik VSTV-a BiH od 2008. do 2012.
mandat: juni 2008. - juni 2012.

Enisa Adrović, tužilac Tužilaštva BiH, potpredsjednik VSTV-a BiH od 2008. do 2012.
mandat: juni 2008. - juni 2012.

Zlatko Knežević, sudija Ustavnog suda BiH
mandat: avgust 2010. - juni 2011.

Nedžad Popovac, penzionisani sudija Suda BiH
mandat: juni 2008. - mart 2011.

Gorana Zlatković, ministar pravde RS-a, potpredsjednik VSTV-a BiH od 2008. do 2010.
mandat: juni 2008. - decembar 2010.

Zekerija Mujkanović, glavni tužilac Tužilaštva Brčko distrikta BiH, potpredsjednik VSTV-a BiH od 2005. do 2009.
mandat: mart 2005. - mart 2009.

Branko Perić, sudija Suda BiH,
predsjednik VSTV-a BiH od 2004. do 2008.
mandat: juni 2004. - juni 2008.

Mladen Jurišić, predsjednik Kantonalnog suda u Mostaru, potpredsjednik VSTV-a od 2004. do 2008.
mandat: juni 2004. - juni 2008.

Snežana Petković, tužilac Okružnog tužilaštva u Banja Luci
mandat: juni 2004. - juni 2008.

Mirsad Strika, sudija Suda BiH
mandat: novembar 2004. - novembar 2008.

Ljiljana Filipović, sudija Vrhovnog suda FBiH
mandat: juni 2004. - juni 2008.

Amor Bukić, sudija Ustavnog suda RS-a
mandat: juni 2004. - juni 2008.

Slađana Milojković, in memoriam, sudija
Kantonalnog suda u Tuzli
mandat: juni 2004. - juni 2008.

Nada Lovrić, pomoćnik ministra u
Ministarstvu pravde BiH
mandat: juli 2004. - juli 2008.

Angela Puljić, advokat
mandat: januar 2005. - januar 2009.

Lynn Sheehan, šef Odjela za pravna pitanja,
EUPOL COPPS
mandat: februar 2006. - decembar 2007.

Staka Gojković, sudija Vrhovnog suda RS-a
mandat: juni 2006. - septembar 2007.

Alma Tirić, tužilac Federalnog tužilaštva FBiH
mandat: juni 2004. - juni 2006.

Slobodan Stanišić, advokat
mandat: juni 2004. - juni 2006.

Marica Vučetić-Zelenbabić, penzionisani sudija
Okružnog suda u Doboju
mandat: juni 2004. - juni 2006.

Stevan Savić, in memoriam, penzionisani sudija
Vrhovnog suda RS-a
mandat: juni 2004. - juni 2006.

Malcolm Simmons, sudija iz Velike Britanije
Mandat: juni 2004. - juni 2005.

Michael O'Malley, tužilac iz Sjedinjenih Američkih
Država
mandat: juni 2004. - juni 2005.

Mirza Jusufović, sudija Suda BiH
mandat: juni 2004. - mart 2005.

Danka Vučina, advokat
mandat: juni 2004. - novembar 2004.

Meddžida Kreso, predsjednik Suda BiH
mandat: juni 2004. - oktobar 2004.

Sekretarijat Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta uređuje se unutrašnja organizacija VSTV-a BiH. U skladu sa ovim Pravilnikom, VSTV BiH se sastoji od sljedećih unutrašnjih organizacionih jedinica:

- Kabinet Predsjedništva VSTV-a BiH;
- Sekretarijat VSTV-a BiH;
- Ured disciplinskog tužioca.

Stručne, finansijske i administrativne poslove VSTV-a BiH obavlja Sekretarijat, pod nadzorom predsjednika i dva potpredsjednika. U poslove Sekretarijata spada pružanje administrativne podrške, obavljanje pravnog, finansijskog i drugog istraživanja neophodnog kako bi VSTV BiH ostvarilo svoj mandat, kao i davanje strateških savjeta o pitanjima vezanim za izvršavanje mandata VSTV-a BiH. Sekretarijat izrađuje nacрте odluka koje donosi VSTV BiH, izvršava odluke koje usvaja VSTV BiH i redovno izvještava o svojim aktivnostima. Sekretarijat je nadležan i za izradu prijedloga godišnjeg budžeta i godišnjeg izvještaja VSTV-a BiH.

Sekretarijat VSTV-a BiH ima direktora, zamjenika direktora i zaposlenike koji mu omogućavaju efikasno obavljanje zadataka. U 2013. godini u VSTV-u BiH je bilo 137 uposlenih, od kojih se 80 finansiralo iz budžeta VSTV-a BiH, a 57 je bilo angažovano na realizaciji projektnih aktivnosti VSTV-a BiH i finansiralo se iz donatorskih sredstava. Vezano za nacionalni balans, u Sekretarijatu VSTV-a BiH radi 53,28% zaposlenika bošnjačke nacionalnosti, 14,60% zaposlenika hrvatske nacionalnosti, 18,25% zaposlenika srpske nacionalnosti, 6,57% Ostalih te 7,30% neopredijeljenih. Polni balans je u laganoj prednosti za ženski pol sa 52,56%, odnosno 47,44% muški pol.

Unutar Sekretarijata VSTV-a BiH djeluje devet odjela koji obavljaju poslove iz različitih stručnih oblasti, i to:

- Odjel za administraciju i kadrovsku politiku
- Odjel za evropske integracije i strateško planiranje
- Odjel za finansije i računovodstvo
- Odjel za imenovanja
- Odjel za informacijsko-komunikacijsku tehnologiju
- Odjel za pravna pitanja
- Odjel za pravosudne budžete i donatorska sredstva
- Odjel za pravosudnu upravu
- Centar za sudsku dokumentaciju.

Ured disciplinskog tužioca

Ured disciplinskog tužioca (UDT), kao ured u okviru VSTV-a BiH, vrši dužnosti tužioca u vezi sa navodima koji se tiču povreda dužnosti sudije ili tužioca, u skladu sa Zakonom o VSTV-u BiH i Poslovnikom o radu. UDT je ovlašten da prima i istražuje pritužbe, kao i da pokreće disciplinski postupak protiv sudija ili tužilaca. UDT postupa po pritužbama ili na vlastitu inicijativu i odgovoran je za procjenu pravne valjanosti pritužbi,

istraživanje navoda protiv sudija ili tužilaca o povredi dužnosti, te za pokretanje disciplinskog postupka i zastupanje predmeta disciplinskih prekršaja pred disciplinskim komisijama VSTV-a BiH.

Ured disciplinskog tužioca ima glavnog disciplinskog tužioca, zamjenike glavnog disciplinskog tužioca, disciplinske tužioce i druge zaposlene.

Aktivnosti Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine

Izbor i imenovanje nosilaca pravosudnih funkcija

Provođenje transparentnog i objektivnog postupka imenovanja nosilaca pravosudnih funkcija, kako bi se osigurala nezavisnost i nepristranost sudova i tužilaštava u BiH, osnovna je nadležnost VSTV BiH. Postojeći normativno pravni okvir BiH sadrži međunarodne norme kojima se propisuje imenovanje kandidata na pozicije sudija i tužilaca na osnovu stručnih kvalifikacija i drugih kriterija koji trebaju biti garancija odabira najboljeg pravničkog kadra u pravosudni sistem BiH.

Prema navedenim normama, postupak mora garantovati da osobe koje se biraju na sudijske i tužilačke pozicije imaju visoke moralne kvalitete i sposobnosti, potrebno znanje, kvalifikacije i vještine neophodne za obavljanje ovih dužnosti. Postupak također mora sadržavati mjere koje će onemogućiti ostvarivanje interesa bilo kojih grupa i spriječiti diskriminaciju kandidata po bilo kojem osnovu.

Zakon o VSTV-u BiH propisuje kriterije za imenovanje koje je potrebno slijediti prilikom utvrđivanja kompetencija potrebnih za obavljanje sudijske i tužilačke dužnosti.

Imenovanje nosilaca pravosudnih funkcija je kontinui-

ran i dinamičan proces, imajući u vidu da u pravosuđu radi oko 1000 sudija i oko 300 tužilaca i da je fluktuacija kadrova na ovim pozicijama intenzivna, uslijed napredovanja, odlaska na druge pozicije izvan pravosuđa ili prestanka mandata zbog drugih razloga, poput odlaska u penziju.

VSTV BiH posebnu pažnju posvećuje izboru najkvalitetnijih kadrova, nastojeći u izboru nosilaca pravosudnih funkcija primjenjivati što objektivnije kriterije, u skladu sa evropskim standardima.

Štaviše, u prijedlogu VSTV-a BiH za izmjene i dopune Zakona o VSTV-u BiH iz 2012. godine, posebna pažnja je posvećena postupku imenovanja te su, na temelju dosadašnje prakse i iskustava u primjeni važećih zakonskih rješenja, definisani brojni prijedlozi izmjena i dopuna s ciljem unapređenja i objektivizacije postupka imenovanja.

S istim ciljem pripremljene su izmjene i dopune Poslovnika VSTV-a BiH, koje su u proceduri usvajanja, a usvojen je i normativni okvir za provođenje pismenog/kvalifikacionog testiranja kandidata.

Kvalifikaciono testiranje kandidata

Uvođenje kvalifikacionog testiranja kandidata koji apliciraju na pozicije sudija i tužilaca predstavlja značajan korak u procesu objektivizacije i unapređenja sistema izbora i imenovanja nosilaca pravosudnih funkcija u BiH.

S tim u vezi, VSTV BiH je u saradnji sa USAID-ovim Projektom reforme sektora pravde II u januaru 2010. godine formirao Radnu grupu za poboljšanje ispitnih procedura za sudijske i tužilačke pozicije, sa osnovnim zadatkom da izradi prijedlog kvalifikacionog testa. Osnovne aktivnosti u procesu uvođenja kvalifikacionog testiranja bile su:

- razvoj softverskog modula za kvalifikaciono testiranje kandidata;
- kreiranje ispitnih zadataka;
- kreiranje odgovarajućeg normativno-pravnog okvira i
- testiranje procedura.

Softverski modul omogućava uvođenje standardizovanih testova koji se provode prema jednakim uslovima i kriterijima za sve kandidate. Korištenjem ovog sistema ljudski uticaj u kreiranju testa i utvrđivanju rezultata sveden je na zanemarivu mjeru. Softverom je omogućeno istovremeno testiranje većeg broja kandidata što doprinosi većoj efikasnosti postupka imenovanja. Odmah po okončanju testa kandidat ima mogućnost uvida u svoj rezultat što u znatnoj mjeri doprinosi transparentnosti postupka.

U cilju kreiranja ispitnih zadataka VSTV BiH je za autore i recenzente ispitnih pitanja odabralo sudije i tužioce dokazane stručnosti u određenim oblastima prava. Kreiranju zadataka prethodila je obuka autora i recenzenata iz područja metodologije izrade ispitnih zadataka.

Nakon provedene obuke kreirano je ukupno 2.410 ispitnih zadataka i to 1.602 iz građanske oblasti (67%), 778 iz krivične oblasti (31%) i 30 ispitnih zadataka iz sudijske i tužilačke etike (1%).

Nakon kreiranja ispitnih zadataka, uslijedila je njihova recenzija. Naknadno su članovi Radne grupe izvršili provjeru svih zadataka kako bi se postigla visoka pouzdanost kvalifikacionog testa.

U toku 2013. godine usvojen je normativni okvir za provođenje testiranja, odnosno Pravilnik o kvalificiranom testiranju kandidata za pozicije nosilaca pravosudnih funkcija u pravosuđu BiH, Uputstvo kandidatima za polaganje kvalifikacionog testa i Katalog ispitnih oblasti.

Testna faza primjene kvalifikacionog testiranja trajala je do 1. maja 2014. godine, nakon čega je počela puna primjena kvalifikacionog testiranja u postupku imenovanja.

Važno je istaći da su doprinos u realizaciji ovog značajnog projekta dali međunarodni donatori, Vlada Kraljevine Norveške i Vlada Republike Češke.

Pored uvođenja kvalifikacionog pismenog testiranja, VSTV BiH je vrijedno radilo i na unapređenju usmenog razgovora sa kandidatima za sudijske i tužilačke pozicije. Novim Poslovnikom VSTV-a BiH iz 2013. godine, egzaktno su utvrđene kompetencije koje se ispituju na usmenom razgovoru i način njihovog bodovanja. Komisija za obavljanje razgovora neposredno prije početka razgovora utvrđuje pitanja za svakog kandidata i okvirno vrijeme za odgovore na pitanja.

Disciplinska odgovornost nosilaca pravosudnih funkcija

Uz imenovanja, jedna od osnovnih nadležnosti VSTV-a BiH je da utvrđuje disciplinsku odgovornost nosilaca pravosudnih funkcija, kao i da izriče disciplinske mjere tužiocima, sudijama, predsjednicima sudova, glavnim tužiocima, sudijama porotnicima i dodatnim sudijama u tužilaštvima i sudovima na svim nivoima, osim Ustavnog suda BiH i ustavnih sudova entiteta.

Osnovna načela savremenog pravosuđa su nezavisnost, nepristranost i načelo integriteta nosilaca pravosudnih funkcija. Ova načela daju široku lepezu prava, ali nameću i obaveze i odgovornosti nosiocima pravosudnih funkcija. Pred njima su postavljeni odgovorni zahtjevi sudijske i tužilačke profesije kroz primjenu profesionalnih i etičkih načela. Takvi zahtjevi konstantno se prožimaju i kroz njihov privatni život, dakle ne samo u toku vršenja funkcija. Stoga su za nosioce pravosudnih funkcija postavljeni visoki standardi ponašanja i postupanja, neodvojivi od načina funkcioniranja savremenog pravosudnog sistema. Ovi standardi su neophodni za jačanje povjerenja javnosti u pravosuđe, očuvanje ličnog i institucionalnog integriteta sudija i tužilaca, kao i kredibiliteta pravosudnih institucija u kojima vrše sudijske i tužilačke funkcije te pravosuđa kao cjeline.

Iako su se kao institucije razvili relativno kasno, sudska i tužilačka vijeća su u demokratskim zemljama sa različitim pravnim tradicijama postala dominantan instrument za postizanje i očuvanje nezavisnosti i odgovornosti pravosuđa.

Sistem odgovornosti pravosuđa u BiH je do sada prošao uspješnu fazu pravnog i organizacionog etabliranja. Ured disciplinskog tužioca (UDT) je zakonom ovlašten da prima i istražuje pritužbe, kao i da pokreće disciplinski postupak protiv sudija ili tužilaca. On nema ovlaštenje da pruža pravnu pomoć, ni da utiče na tok i ishod postupka, odnosno nema ovlaštenje da postupak ubrza, mijenja ili da mijenja donesenu odluku.

Od svog osnivanja 2004. godine, UDT je pokrenuo blizu 200 disciplinskih postupaka pred Prvostepenim disciplinskim komisijama VSTV-a BiH. Prosječno se pokrene 18 disciplinskih postupaka godišnje.

Do januara 2014. godine, kao rezultat pokrenutih disciplinskih postupaka, sudijama i tužiocima je izrečeno 160 disciplinskih mjera. Od tog broja, donesene su odluke o sedam razrješenja od dužnosti, dok je 15 sudija i tužilaca podnijelo ostavku na dužnost nakon što su bili pismeno obaviješteni da UDT provodi istragu i da je potrebno da dostave pismeno izjašnjenje u vezi sa navodima iz pritužbe.

Iz navedenih rezultata, komparativno posmatrano, može se zaključiti da disciplinski sistem u BiH pokazuje veći stepen efikasnosti i funkcionalnosti u odnosu na ostale zemlje u regionu. Stoga, UDT nastoji da kroz regionalnu saradnju prenese dobra iskustva u organizaciji rada i postupanju u disciplinskim postupcima istim ili sličnim tijelima u susjednim zemljama.

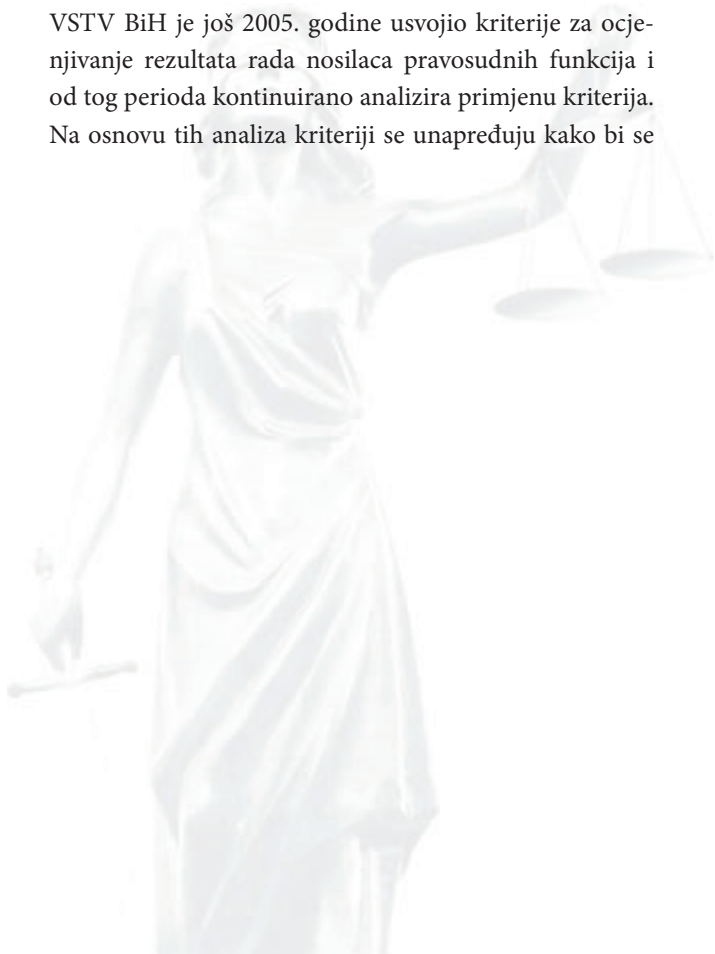
Ocjenjivanje rada nosilaca pravosudnih funkcija

VSTV BiH utvrđuje kriterije za ocjenjivanje rada sudija i tužilaca. Na osnovu tih kriterija predsjednici sudova i glavni tužioci provode godišnje ocjenjivanje rada nosilaca pravosudnih funkcija u sudovima i tužilaštvima. Predsjednici viših sudova ocjenjuju rad predsjednika nižestepenih sudova, entitetski glavni tužioci ocjenjuju rad glavnih tužilaca kantonalnih i okružnih tužilaštava. U skladu sa posebnim kriterijima, VSTV BiH ocjenjuje rad predsjednika Vrhovnog suda FBiH, predsjednika Vrhovnog suda RS-a i predsjednika Apelacionog suda Brčko distrikta BiH.

VSTV BiH je još 2005. godine usvojio kriterije za ocjenjivanje rezultata rada nosilaca pravosudnih funkcija i od tog perioda kontinuirano analizira primjenu kriterija. Na osnovu tih analiza kriteriji se unapređuju kako bi se

što objektivnije utvrdili parametri za procjenu uspješnosti rada sudija i tužilaca odnosno predsjednika sudova i glavnih tužilaca. Tako je VSTV BiH u toku 2012. i 2013. godine izmijenio kriterije za ocjenjivanje rada sudija i tužilaca na način da je predvidio da godišnja ocjena rada sudije ili tužioca bude zasnovana u najvećoj mjeri na tzv. objektiviziranim mjerilima rada kao što su orijentaciona norma, kvaliteta rada i rješavanje predmeta po vremenu zaprimanja predmeta u sud ili tužilaštvo.

Ocjene rezultata rada nosilaca pravosudnih funkcija na temelju ustanovljenih kriterija, VSTV BiH koristi u postupku imenovanja sudija i tužilaca na druge funkcije u pravosudnim institucijama, odnosno prilikom razmatranja njihove stručnosti i sposobnosti za napredovanje unutar pravosudnog sistema.

Centar za sudsku dokumentaciju

Značajna inicijativa u okviru reformskog procesa provedenog VSTV-om BiH bila je usmjerena na dostupnost i bolju razmjenu znanja i informacija unutar stručne zajednice. Štaviše, ova inicijativa u skladu je sa standardima Evropske komisije za efikasnost pravosuđa (CEPEJ) prema kojima dostupnost stručnih materijala predstavlja jedan od pokazatelja kvaliteta pravosuđa.

U cilju njene realizacije, VSTV BiH je 2008. godine, uz finansijsku i tehničku podršku Kraljevine Španije, formirao Centar za sudsku dokumentaciju. Ovaj on-line Centar, posredstvom svoje web stranice: www.pravosudje.ba/csd, sudijama, tužiocima, stručnim saradnicima i advokatima, a od 2014. godine i svim drugim zainteresovanim osobama, stavio je na raspolaganje bazu sa više od 10.200 sudskih odluka. Pretraga baze može se vršiti po pravnim oblastima, ključnim riječima i drugim parametrima i redovno se prilagođava potrebama korisnika. Nakon što sudovi najviše instance u BiH izvrše odabir karakterističnih odluka, vrši se ažuriranje baze i povezivanje sa nižestepenim odlukama, po čemu je ova baza jedinstvena u regionu. Putem nje ubrzava se pronalazak odluka i omogućava pravna analiza činjeničnog stanja kao i argumentacija korištena prilikom donošenja određene odluke. VSTV BiH, između ostalog, i na ovaj način doprinosi povećanju usklađenosti sudske prakse u našoj zemlji.

Pored sudskih odluka, web stranica Centra sadrži i informacije o novousvojenim zakonima te prateće tekstove zakona preuzete iz službenih listova u BiH. Tako je od 2010. godine objavljeno 863 zakona sa 1.592 pratećih izmjena i dopuna. Navedene informacije od velikog su značaja, jer nosiocima pravosudnih funkcija omogućavaju pravovremeno informisanje o zakonodavnim izmjenama, što pored sudske prakse, predstavlja preduslov za njihov rad.

Na stranici su dostupna i pravna shvatanja najviših sudskih instanci, bilteni Vrhovnog suda FBiH, ogledni primjeri sudskih odluka i tužilačkih akata, linkovi za daljnje proučavanje prakse domaćih i međunarodnih sudova, edukativni materijali, pravne publikacije i časopisi, komentari zakona i slični sadržaji. Web stranicu do sada je posjetilo 282.239 posjetilaca iz 77 zemalja svijeta, a pregledano je 990.410 stranica.

Venecijanska komisija je u Mišljenju o pravnoj sigurnosti i nezavisnosti pravosuđa u BiH iz 2012. godine, pozdravila inicijativu VSTV-a za formiranje Centra za sudsku dokumentaciju, navodeći da je pristup pravnim instrumentima i sudskej praksi posebno značajan za zemlje sa visoko decentralizovanim sistemom pravosuđa kakva je BiH.

Obuka u pravosuđu Bosne i Hercegovine

Kontinuirano stručno usavršavanje nosilaca pravosudnih funkcija važna je i kompleksna oblast djelovanja VSTV-a BiH. Poslovi u ovoj oblasti uključuju intenzivnu saradnju sa entitetskim centrima za edukaciju sudija i tužilaca kao ustanovama koje organizuju i provode obuku, te Pravosudnom komisijom Brčko distrikta BiH. Aktivnosti VSTV-a BiH se tiču učešća u izradi programa stručnog usavršavanja, odobravanja godišnjih programa i izvještaja o radu, i drugih pitanja.

VSTV BiH je veoma aktivan i u pogledu definisanja strateških pitanja značajnih za razvoj sistema obuke u pravosuđu. Tako je učestvovao u izradi i odobravanju Srednjoročne strategije za početnu obuku i stručno usavršavanje sudija i tužilaca u BiH za period 2012.-2015. U sklopu realizacije ciljeva Strategije, VSTV BiH je usvojio i dostavio sudovima i tužilaštvima program početne obuke za

novomenovane sudije i tužioce, te u skladu s iskustvom i potrebama izvršio prilagođavanje minimalnog broja obaveznih dana obuke.

Strategijom su definisani i drugi ciljevi koji će zahtijevati aktivno učešće VSTV-a BiH u ovoj oblasti, a posebnu pažnju zavređuje uvođenje sistema učenja na daljinu, kao nove metode obuke u pravosudnom sistemu naše zemlje. Također je predviđeno unapređenje evaluacije sistema obuke i pojedinačnih seminara, izbor i evaluacija rada edukatora i materijala za obuku, unapređenje procesa izrade edukativnih materijala i druge aktivnosti. Učešćem u navedenim aktivnostima VSTV BiH nastoji poboljšati sistem obuke u pravosuđu i uskladiti ga sa najboljim evropskim praksama.

Ujednačavanje sudske prakse u Bosni i Hercegovini

Osnivanjem Panela za ujednačavanje sudske prakse, u skladu sa preporukama Strukturiranog dijaloga o pravosuđu između EU i BiH, VSTV BiH nastoji pružiti doprinos poštivanju principa jednakosti građana pred zakonom.

U organizaciji VSTV-a BiH uz podršku Vijeća Evrope, procesom ujednačavanja sudske prakse rukovode Sud BiH, Vrhovni sud FBiH, Vrhovni sud RS-a i Apelacioni sud Brčko Distrikta BiH u okviru projekta Jačanje kapaciteta pravosuđa BiH za primjenu Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Tako je VSTV BiH u 2013. godini, u saradnji sa navedenim sudovima, poduzeo niz aktivnosti na osnivanju panela iz građanske, krivične i upravne oblasti, a početkom 2014. godine održani su i prvi sastanci panela, koji su rezultirali konkretnim zaključcima.

Očekuje se da će rad panela dovesti do intenzivnijeg profesionalnog dijaloga i jačanja uloge sudova najviše instance u zauzimanju stavova, što će posredno imati uticaj i na jačanje povjerenja javnosti u rad pravosuđa.

Sastanak Panela za ujednačavanje sudske prakse, 2014.

Informatizacija bosanskohercegovačkog pravosuđa

Uporedo sa organizacionim i zakonodavnim reformama, pravosuđe u BiH je doživjelo preobrazbu u pogledu obavljanja radnih zadataka uz pomoć informacijsko-komunikacijskih tehnologija (IKT). Osnovni alat modernog upravljanja pravosuđem danas je IKT i može se reći da pravosuđe u ovoj oblasti prednjači u odnosu na druge segmente našeg društva. Štaviše, na temelju rezultata ostvarenih u ovoj oblasti može se zaključiti da je od osnivanja VSTV-a BiH, pravosuđe ušlo u modernu informacijsku eru.

Strategija IKT-a za pravosuđe u BiH izrađena je još 2003. godine. U početku su se reforme fokusirale na stvaranje predušlova za uvođenje IKT-a u pravosuđe BiH, a posebno na uspostavljanje mreže lokalnog područja (LAN) u svim sudovima i tužilaštvima i mreže širokog područja (WAN) kojima su sve pravosudne institucije povezane sa VSTV-om BiH i jedne sa drugima, te na nabavku i instaliranje servera, kompjutera i printera u pravosudnim institucijama.

Sistem za automatsko upravljanje predmetima

Osnovni element IKT Strategije za pravosuđe u BiH je elektronski Sistem za automatsko upravljanje predmetima u sudovima i tužilaštvima (CMS/TCMS). Prije samo sedam godina, spisi predmeta su vođeni ručno, a neke radnje, za koje je sada potrebno svega nekoliko minuta, zahtijevale su mnogo više resursa i rada koji je trajao danima ili sedmicama. Danas se CMS/TCMS razvio u informacijski sistem kojeg koriste svi sudovi i tužilaštva u BiH. Na praktičnom nivou, CMS/TCMS pomaže unapređenju radnih procedura u sudovima i tužilaštvima. U osnovi, CMS/TCMS osigurava pohranu i dostupnost informacija i dokumenata, stvarajući time

pretpostavku za odgovarajuće i brzo djelovanje u skladu sa dinamikom rada u ovom sistemu. Na ovaj način se poboljšava efikasnost rada svih službenika u sudovima i tužilaštvima, u odnosu na način rada prije uvođenja CMS-a/TCMS-a.

Ovaj sistem je također postao jedan od najvažnijih alata za unapređenje transparentnosti rada u pravosuđu, a time i pojačane odgovornosti. Konkretnije, rezultati rada svakog sudije su dostupni predsjedniku suda, a zbirni izvještaji o radu sudova su dostupni VSTV-u BiH, koje te izvještaje o radu prezentira zakonodavnoj i izvršnoj vlasti te široj javnosti.

Uspostavljanje pravosudnog portala još je jedna aktivnost VSTV-a BiH koja je povećala transparentnost pravosudnih institucija za širu javnost. Web servis “Pristup predmetima putem interneta” u okviru pravosudnog portala veliki je napredak u smislu otvaranja sudova prema građanima, jer svim stranama u postupku čini dostupnima podatke o sudskim predmetima na jednostavna način. Stranke mogu pristupiti najnovijim informacijama o njihovim sudskim predmetima u bilo kojem trenutku, s bilo kojeg kompjutera sa pristupom internetu.

“(...) procjena napravljena na temelju podataka koji nesumnjivo ukazuju da je, (...), pravosuđe napravilo najveći iskorak u pogledu korištenja IKT-a (...). Prema rezultatima istraživanja, ukupno 93,21% zaposlenih u sudovima Bosne i Hercegovine radi na kompjuterima.”

UNDP, 2009.

Pored CMS-a/TCMS-a, implementirani su i drugi bitni elementi IKT strategije:

- centralizirano operativno okruženje u VSTV-u BiH;
- uspostavljena nacionalna mreža širokog područja (WAN) koja povezuje 93 institucije;
- uspostavljena lokalna mreža u 93 institucije;
- 93 institucije opskrbljene sa preko 150 servera;
- nabavljeno kompjutera za gotovo 5.000 korisnika;
- građanima omogućen lakši pristup informacijama putem uspostave pravosudnog portala;

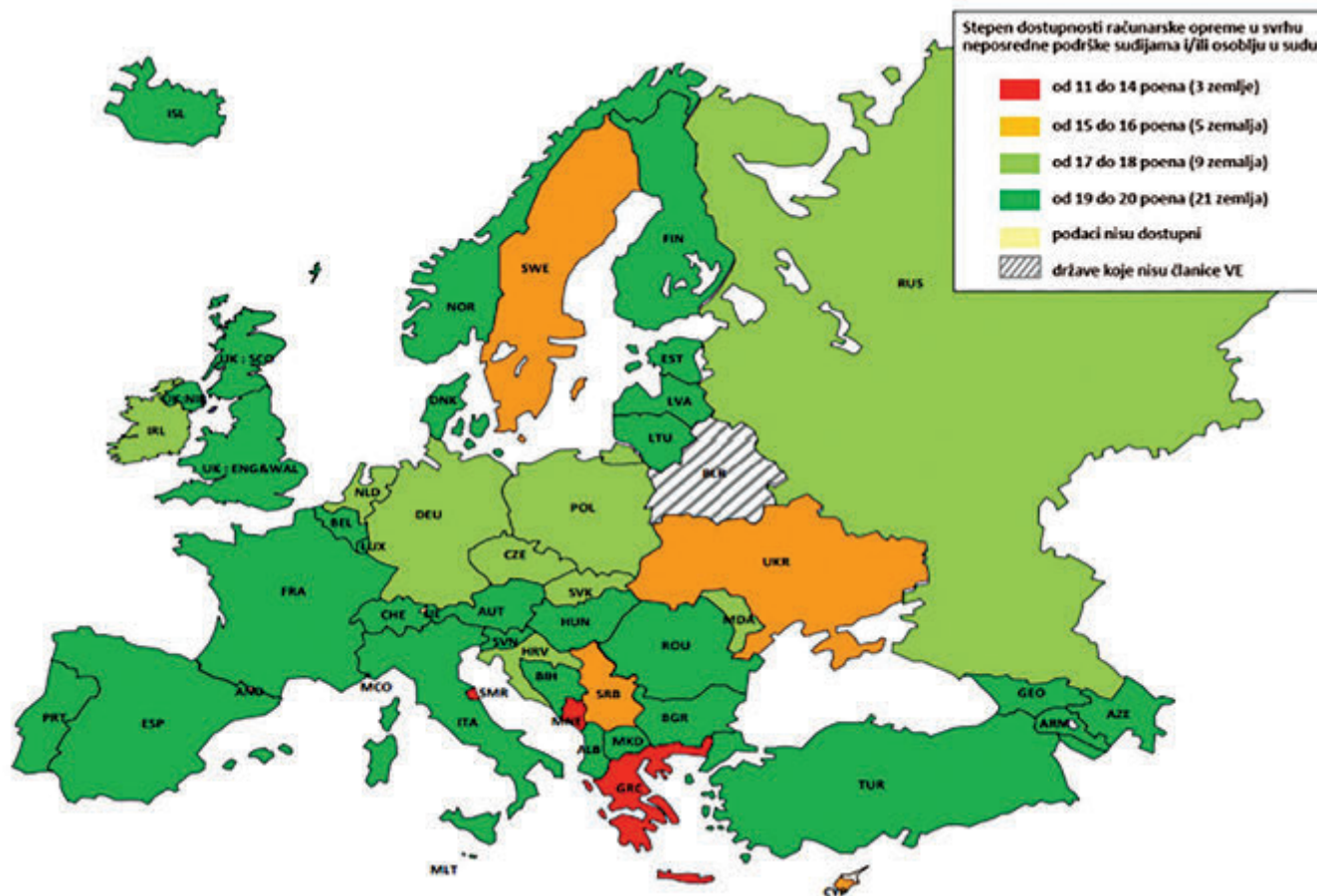
- uspostavljena centralizovana, regionalna i lokalna IKT podrška;
- više od 120 IKT stručnjaka zaposleno u sudovima i tužilaštvima širom BiH;
- postavljeno 50 info-pultova u javnim prostorima sudova širom BiH, kako bi se unaprijedila on-line dostupnost informacija o sudovima svim građanima, uključujući i one koji nisu u mogućnosti da pristupe informacijama putem interneta sa drugih lokacija.

Portal pravosuđa Bosne i Hercegovine doprinosi transparentnosti pravosudnih institucija u BiH

Sve ove novine praćene su osnovnom IKT obukom koju je prošlo više od 2.000 korisnika i naprednom obukom koju je prošlo više od 1.600 korisnika.

O obimu i važnosti ove reforme govori statistički Izvještaj CEPEJ-a iz 2012. godine (baziran na podacima prikupljenim 2010.), u kojem je BiH najbolje rangirana u odnosu na zemlje u regiji u pogledu primjene informacijsko-komunikacijskih tehnologija u radu sudija i tužilaca i njihovih stručnih saradnika. Štaviše, prema Izvještaju, nivo primjene IKT-a u svakodnevnom radu sudova i tužilaštava sličan je kao i u većini zapadnoevropskih zemalja, uključujući Veliku Britaniju, Francusku, Španiju, Norvešku, Italiju i Švajcarsku.

Stepen dostupnosti računarske opreme u svrhu neposredne podrške sudijama i/ili osoblju u sudu

Registar novčanih kazni i prekršajnih evidencija

Izvršenje novčanih kazni za prekršaje dugo je predstavljalo problem u BiH. Većina ljudi nije plaćala kazne, a zbog veoma velikog broja novčanih kazni i njihove male vrijednosti, nije bilo efikasno provoditi prinudnu naplatu putem suda. Kao posljedica toga, sudski sistem je postao zatrpan velikim brojem prekršajnih predmeta.

Uvođenje IKT-a otvorilo je nove mogućnosti za efikasno izvršenje novčanih kazni za prekršaje i VSTV BiH je, uz podršku Evropske unije (u kasnijim fazama projekta i uz podršku kraljevina Švedske i Holandije i BiH), 2005. godine pokrenuo razvoj baze podataka za registraciju svih prekršajnih kazni pod nazivom Registar novčanih kazni.

Ovo je izvrstan primjer kako uvođenje nove tehnologije može značajno poboljšati uslove u kojima sudovi rade. Uz sistemsko rješavanje problema prekršajnih kazni, ova reforma je doprinijela značajnom prilivu sredstava u javne blagajne na svim nivoima vlasti u BiH.

Srž efikasnog funkcionisanja ovog sistema leži u sistemu „pasivne naplate“ kazni pohranjenih u jedinstvenom Registru novčanih kazni u kome institucije nadležne za izdavanje kazni (policija, inspekcije i dr.) evidentiraju kazne za prekršaje građana ili pravnih osoba. Ukoliko kazne nisu pravovremeno plaćene, prekršiteljima se onemogućava pristup pojedinim uslugama javnih ustanova, poput obnavljanje vozačke dozvole i/ili obnavljanje registracije vozila, prije podmirivanja registrovanih kazni.

Od uvođenja sistema 2006. godine do danas, Registar sadrži podatke o više od 5 miliona odluka, od čega oko 520.000 čine sudske odluke. Ukupna vrijednost izrečenih kazni prelazi 600 miliona KM, dok ukupna vrijednost evidentiranih plaćenih kazni prelazi 360 miliona KM. Evidentirane kazne upisane u bazu podataka dolaze sa više od 700 različitih tačaka za unos podataka u sudovima i drugim nadležnim institucijama.

Registrom novčanih kazni od 2009. godine upravlja Agencija za identifikacijske dokumente, evidencije i razmjenu podataka BiH – IDDEEA BiH (prijašnji CIPS), na osnovu Memoranduma kojeg su potpisali VSTV BiH i Ministarstvo civilnih poslova BiH. Nakon obavljene primopredaje, VSTV BiH je nastavilo aktivnosti na koordinaciji i pružanju podrške svim korisnicima Registra novčanih kazni u pravosuđu.

Registar novčanih kazni je odličan primjer kako BiH može postaviti visok standard informatizacije pravosuđa u regionu. Tako je u cilju pružanja podrške kolegama i razvoja regionalne saradnje 2011. godine potpisan Memorandum o razumijevanju između VSTV-a BiH i Ministarstva pravde Crne Gore na osnovu kojeg je VSTV BiH crnogorskom pravosuđu ustupilo cjelokupan softver za Registar novčanih kazni, osiguravajući pri tome prijenos znanja i vještina, kao i obuku osoblja.

Razvoj e-Pravosuđa

Buduće aktivnosti u e-Pravosuđu moraju odgovoriti rastućim potrebama građana BiH, poslovne zajednice i pravnika u pogledu pristupa informacijama i olakšati im ostvarivanje prava i obavljanje dužnosti.

Orijentišući se na osiguravanje neophodne podrške sudovima za efikasno procesuiranje predmeta ratnih zločina, ali i drugih krivičnih predmeta, uz finansijsku podršku EU, u jedanaest sudova u BiH obezbijedeni su fizički i tehnički uslovi za efikasnija suđenja, uključujući opremanje sudnica audio i video opremom. Uz spomenuto, 19 sudova, osam tužilaštava i VSTV BiH povezano je video-konferencijskim sistemom koji omogućava provođenje sudskih ročišta u kojima se svjedoci nalaze na udaljenim lokacijama. Na ovaj način, omogućeno je provođenje zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka, pri čemu VSTV BiH nastavlja djelovati u smjeru osiguravanja audio-video opreme za dodatne sudove, ali i tužilaštva, koja će biti korištena u provođenju istraga.

Također, potrebno je proširiti funkcionalnosti pravosudnog informacijskog sistema kako bi se unaprijedila elektronska razmjena podataka između

pravosudnih elektronskih evidencija i elektronskih registara u državnim institucijama, posebno u agencijama za provođenje zakona. U tom smjeru VSTV BiH će ulagati napore kako bi se:

- ostvarila mogućnost uspostave video linkova između pravosudnih institucija u BiH i zatvora, policijskih organa, forenzičkih instituta u BiH, ali i pravosudnih institucija izvan zemlje u svrhu ostvarivanja efektivne i ekonomične saradnje i osiguravanja međunarodne pravne pomoći;
- uspostavio sistem razmjene podataka između pravosudnih institucija i registara u BiH koji sadrže informacije koje mogu biti korisne za efikasnije procesuiranje predmeta korupcije, organizovanog i finansijskog kriminala. Na ovaj način bi se radilo na produbljivanju i proširenju elektronske razmjene podataka između tužilaštava i tijela za provođenje zakona u BiH koja je u funkciji od 2013. godine;
- omogućile elektronske, odnosno on-line usluge pravosuđa za građane.

Postepeno uvođenje elektronskog potpisa u informacijski sistem bh. pravosuđa je jedna od najznačajnijih novina koja se planira u budućnosti. E-potpis će ubrzati rad sudova i tužilaštava tako što će omogućiti:

- dostavu sudskih pismena u elektronskoj formi;
- otpremu sudskih odluka elektronskim putem;
- elektronsko potpisivanje svih pismena koja su sastavni dio unutrašnjeg poslovanja sudova i tužilaštava;
- osiguranje vjerodostojnosti korisnika informacijskog sistema kroz sredstva za izradu elektronskog potpisa (pametne kartice itd.).

Još jedna novina je uspostavljanje informacijskog sistema za upravljanje ljudskim resursima u pravosuđu. VSTV BiH, kao i sudovi i tužilaštva, na dnevnoj osnovi obrade značajne količine ličnih informacija o sudijama i tužiocima, te drugim službenicima u pravosuđu. Cilj uvođenja jednoobraznog sistema za upravljanje ljudskim resursima je standardizacija načina prikupljanja relevantnih ličnih podataka i omogućavanje jednostavnog pristupa onima kojima te informacije trebaju kao osnova za donošenje odluka, na taj način smanjujući administrativne troškove.

Ilustracija aktivnosti VSTV-a u oblasti IKT-a

Rekonstrukcija zgrada pravosudnih institucija

VSTV BiH zastupa mišljenje da pravosuđe u Bosni i Hercegovini ne može funkcionisati efikasno, učinkovito i u skladu sa evropskim standardima ukoliko osnovni fizički uslovi za rad sudija i tužilaca nisu obezbijeđeni. Stoga je rekonstrukcija sudova i tužilaštava u Bosni i Hercegovini navedena kao prioritet u Strateškom planu VSTV-a BiH za 2007.- 2012. godinu, kao i u Državnoj strategiji za reformu sektora pravde.

Aktivnosti vezane za uspostavu odgovarajućih materijalno-tehničkih uslova za nesmetan rad nosilaca pravosudnih funkcija započele su u 2003. godini i sa zadovoljstvom možemo reći da je u mnogim pravosudnim institucijama BiH obnovom vanjskog izgleda zgrade i unutrašnjom prostornom reorganizacijom stvoreno adekvatno radno okruženje za rad sudija i tužilaca te prijatno okruženje za građane koji, iz različitih razloga, koriste usluge pravosudnih institucija.

Zahvaljujući finansijskoj podršci međunarodnih donatora i lokalnih vlasti, VSTV BiH je uspjelo osigurati značajna sredstva koja su uložena u rekonstrukciju pravosudnih zgrada u BiH.

VSTV BiH je također preuzelo vodeću ulogu u koordinaciji donatorske podrške za rekonstrukciju Okružnog suda Istočno Sarajevo, Palate pravde u kojoj su smješteni Općinski i Kantonalni sud u Sarajevu, Osnovnog suda u Modriči i Općinskog suda u Mostaru, čija rekonstrukcija je u toku. Navedeni sudovi su zahtijevali hitne intervencije u smislu proširenja i adaptiranja prostorija kako bi se omogućilo njihovo normalno funkcionisanje.

Okružni sud u Istočnom Sarajevu

Okružni sud u Istočnom Sarajevu i Odjeljenje Osnovnog suda Sokolac nekada su bili smješteni u potpuno neadekvatnim kancelarijama u Istočnom Sarajevu. VSTV BiH je ova dva suda identifikovao kao prioritete za renoviranje i radovi na njihovoj rekonstrukciji su izvršeni 2007.

godine. Vlada Norveške i Vlada RS-a su obezbijedile sredstava za renoviranje bivše kasarne u Istočnom Sarajevu i njeno pretvaranje u funkcionalnu sudsku zgradu. Ukupna vrijednost projekta iznosila je 740.000 evra.

Okružni sud u Istočnom Sarajevu prije rekonstrukcije

Savremena zgrada prilagođena potrebama građana, nakon rekonstrukcije

Palata pravde u Sarajevu

VSTV BiH je proveo i projekat renoviranja Palate pravde u Sarajevu, izgrađene tokom austrougarskog perioda, u kojoj su smješteni Općinski sud u Sarajevu i Kantonalni sud u Sarajevu. Palata pravde je izabrana kao prioritarna za renoviranje jer većih unutrašnjih radova na ovom objektu nije bilo od 1918. godine, što je zahtijevalo prilagođavanje zgrade potrebama modernog doba. Dijelovi konstrukcije zgrade, a posebno tehnička infrastruktura unutrašnjosti objekta bili su u izuzetno lošem stanju te su uslovi za rad sudija i osoblja bili nezadovoljavajući, čak i opasni, posebno u oblasti protivpožarne zaštite.

Izgradnja dodatnih i modernih sudnica je bila prioritet projekta, tako je povećan broj sudnica sa tri na 14. Sve

sudnice su izgrađene u skladu sa evropskim standardima u smislu rasporeda i instalirane opreme. Pored obnove postojećih prostorija, dijelovi krova u potkrovlju zgrade su podignuti i stvoren je prostor za kancelarije, biblioteku i restoran za osoblje, čime je osigurano dodatnih 1240 m² prostora. Izgrađene su nove pisarnice i arhive, kao i informacijski pultovi u prizemlju i na prvom spratu, a također su poboljšani uslovi rada za sudsku policiju i unaprijeđene mjere sigurnosti.

Ukupna vrijednost ovog projekta bila je 4.205.394 evra, a najveći dio sredstava su izdvojili EU, vlade Norveške i Švedske, kao i Kanton Sarajevo. Projekat je završen 2010. godine.

Rekonstrukcijom je zadržan velelepni izgled palate i napravljeno funkcionalno unutrašnje uređenje

Osnovni sud u Modriči

Zgrada Osnovnog suda u Modriči primjer je još jedne uspješne rekonstrukcije sudskih objekata i predstavlja važno poglavlje u historiji rada pravosuđa u ovom području. Objekat je prije rekonstrukcije bio u izuzetno lošem stanju, sa čak 30% neiskorištenog unutrašnjeg prostora i bez osnovnih uslova za rad kao što su funkcionalna pisarna i arhiva te pristup za lica sa invaliditetom. Renovirani objekat otvoren je 2011. godine i u njemu se nalaze moderno opremljene i funkcionalne prostorije, ispunjeni su standardi protivpožarne

zaštite, omogućen je jednostavan pristup osobama sa invaliditetom, a sudskoj policiji su obezbijedjeni bolji uslovi rada. Izgradnjom još jednog sprata stvoreno je dodatnih 470 m² prostora gdje su smještene sudijske kancelarije, sudnica, čajna kuhinja, dok je u potkrovlju stvoren prostor za držanje arhive. Zahvaljujući finansijskoj pomoći Vlade Norveške u iznosu od 320.000 evra i 150.000 evra koje je obezbijedila Vlada RS-a, radovi na ovom objektu završeni su za svega četiri mjeseca.

Zgrada Osnovnog suda u Modriči prije rekonstrukcije

Savremena i funkcionalna zgrada nakon rekonstrukcije

Odjeljenje Općinskog suda u Sarajevu

Tokom 2011. godine još jedna značajna investicija uložena je u rekonstrukciju Odjeljenja Općinskog suda u Sarajevu za rješavanje sporova malih vrijednosti, koje je smješteno na Ilidži. Rekonstrukcijom zgrade, Odjeljenje je prošireno za dodatnih oko 600 m² korisnog prostora, formirane su nove prostorije za rad sudija i sudskih službenika, te za pisarnicu, server sobu i druge prostorije.

Također je izvršena kompletna rekonstrukcija postojećih sanitarija, sistema centralnog grijanja i elektroinstalacije. VSTV BiH je sredstvima Vlade Norveške u vrijednosti od 255.000 KM implementiralo projekt rekonstrukcije objekta koji je Vlada FBiH ustupila Općinskom sudu u Sarajevu.

Nove prostorije za rad sudija i sudskih izvršitelja na Ilidži

Kompleks pravosudnih institucija u Sarajevu

Vlada Norveške uložila je 2.790.000 KM za nadogradnju sprata i obnovu prostorija u Kompleksu pravosudnih institucija u Sarajevu 2012. godine, gdje su smješteni VSTV BiH, Sud BiH i Tužilaštvo BiH. Ovom rekonstrukcijom VSTV BiH je dobilo dodatnih 820 m², tačnije deset savremeno opremljenih i klimatizovanih kancelarija, dvije multimedijalne konferencijske sale sa najmodernijom audio-vizuelnom opremom, savremenu

pisarnicu, prostrani i reprezentativni lobi, te lift za osobe sa hendikepom. Ukupna vrijednost radova na izgradnji prostorija tzv. bloka 104 u kojem je smješten VSTV BiH iznosila je 992.000 KM. Sud BiH je dobio dodatnih 1.278 kvadratnih metara prostora i moderno opremljene kancelarije u vrijednosti od 1.798.000 KM čime je u znatnoj mjeri riješen problem nedostatka kancelarijskog prostora u Sudu BiH.

Novo krilo Suda BiH dobilo je savremeno opremljen prostor

VSTV je rekonstrukcijom dobilo 820 m² prostora

Općinski sud u Mostaru

VSTV BiH je preuzeo vodeću ulogu i u projektu rekonstrukcije bivše 4. osnovne škole u Mostaru u kojoj će biti smješten Općinski sud. Sredstva za ovaj značajan projekat u iznosu od 2,1 miliona evra obezbijedile su Vlada Norveške i Vlada Hercegovačko-neretvanskog kantona. Rekonstrukcijom će biti obuhvaćena cijela devastirana zgrada. Radovi na rekonstrukciji počeli su u avgustu 2013. godine, a očekuje se da će isti biti završeni u septembru 2014. godine.

Radovi na rekonstrukciji buduće zgrade Općinskog suda u Mostaru

Zgrada će zadržati originalni arhitektonski izgled iz 1910. godine

Orijentaciona mjerila za praćenje rada sudija

Pored zahtjevnih aktivnosti koje su poduzete na informatizaciji pravosuđa i rekonstrukciji i obnovi zgrada pravosudnih institucija, VSTV BiH je poduzelo i niz drugih mjera kojim se nastoji osigurati veća efikasnost u radu pravosudnih institucija.

Jedna od tih mjera je usvajanje Orijentacionih mjerila za praćenje rada sudija u BiH. Novi način mjerenja rada sudija i stručnih saradnika u BiH primjenjuje se od 2012. godine. Njime je osigurana jednaka primjena pravila u praćenju i vrednovanju rada i rezultata rada za sve sudije i stručne saradnike, čime se nastojao uspostaviti transparentan sistem za praćenje rezultata rada sudova.

Zahvaljujući primjeni Pravilnika o orijentacionim mjerilima za rad sudija i stručnih saradnika u BiH, produktivnost rada sudova je povećana u 2012. godini za 10% u odnosu na 2011. godinu (ukupno 586.645 riješenih predmeta), dok je u 2013. godini produktivnost povećana za 9% u odnosu na 2012. godinu (ukupno 625.287 riješenih predmeta).

Prema podacima iz CMS-a, primjenom novog načina normiranja rada sudija i stručnih saradnika u sudovima, u 2013. godini je riješeno više od 100.000 predmeta više nego u 2011. godini kada se primjenjivao stari način mjerenja rada sudija i stručnih saradnika. Ukoliko se isti podatak posmatra sa aspekta produktivnosti rada sudova, ista je u 2013. godini bila za 15% veća u odnosu

na 2011. godinu zahvaljujući novom sistemu normiranja rada sudija i stručnih saradnika.

Također je važno istaći da ovakav način obračuna norme prikazuje realno ostvarenu normu sudija i stručnih saradnika za razliku od ranijeg sistema normiranja u kojem su u ukupnu normu uzimana u obzir i odsustva sudija i stručnih saradnika, što je dovodilo do mogućnosti ostvarenja visokog procenta sudijske norme bez značajnih rezultata u povećanju broja riješenih predmeta. Pored toga, novim mjerilima predmeti su normirani ovisno o njihovom načinu završetka, za razliku od ranijeg sistema u kojem je isti normativ vrijedio za sve predmete određene vrste. Na ovaj način sudije se potiču da predmete rade prema njihovoj starosti i da ravnomjerno postupaju po predmetima nezavisno o njihovoj složenosti.

Zahvaljujući usvajanju i provođenju Pravilnika o orijentacionim mjerilima za rad sudija i stručnih saradnika u BiH i sačinjavanju planova za rješavanje starih predmeta, broj riješenih predmeta u pravosuđu je u porastu iz godine u godinu. Tako je ukupan broj neriješenih predmeta u 2013. godini smanjen za 2% u odnosu na 2012. godinu, odnosno sa 464.638 neriješenih predmeta u 2012. godini na 455.126 neriješenih predmeta u 2013. godini.

Orijentaciona mjerila za praćenje rada tužilaca

VSTV BiH je također poduzelo značajne mjere u pravcu ostvarivanja rezultata i ciljeva djelovanja tužilaca. Jedna od najvažnijih aktivnosti VSTV-a BiH na polju unapređenja efikasnosti u tužilaštvima je izrada i stavljanje u primjenu Pravilnika o orijentacionim mjerilima za rad tužilaca u BiH.

Svrha Pravilnika je praćenje i vrednovanje rada i rezultata tužilaca, a njegova primjena je počela od 2013. godine. Pravilnikom je propisana godišnja norma tužilaca odnosno koliki broj određene vrste predmeta je potreban u toku jedne kalendarske godine kako bi tužioci ostvarili normu.

Na ovaj način se po prvi put uvelo mjerenje rada i ujednačavanje radnog učinka svih tužilaca, šefova odjeljenja i odsjeka, zamjenika glavnih tužilaca i glavnih

tužilaca u BiH. Primjenom ovog Pravilnika osigurana su jednaka pravila u praćenju, vrednovanju i kontroli rada tužilaca, što za rezultat treba imati povećanje efikasnosti tužilaštava i smanjenje broja starih predmeta. Radi lakše primjene navedenog Pravilnika izrađeno je i usvojeno Uputstvo za primjenu Pravilnika o orijentacionim mjerilima za rad tužilaca.

Nakon šestomjesečne testne primjene Pravilnika i izvršene analize o procentu ostvarenja norme kao i učincima primjene Pravilnika na povećanje efikasnosti rada tužilaca, VSTV BiH je usvojio Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o orijentacionim mjerilima za rad tužilaca u BiH kojim je izvršeno povećanje norme za pojedine vrste predmeta u tužilaštvima, koji je u primjeni od 2014. godine.

Uputstvo za izradu planova za rješavanje starih predmeta

Još jedna od mjera koje poduzima VSTV BiH s ciljem povećanja efikasnosti pravosuđa jeste donošenje Uputstva za izradu planova za rješavanje starih predmeta koje se primjenjuje u sudovima od 2011. godine. Prema Uputstvu svi sudovi imaju obavezu da naprave analizu rada suda i na osnovu rezultata analize utvrde da li imaju obavezu sačinjavati plan rješavanja starih predmeta. Pored Uputstva, VSTV BiH je formiralo i Stalnu komisiju za efikasnost pravosuđa koja kontinuirano prati implementaciju Uputstva i predlaže korektivne mjere.

Zahvaljujući primjeni Uputstva i angažmanu sudova u pogledu sačinjavanja i ispunjenja planova od 2010. do 2013. godine broj starih neriješenih predmeta je znatno smanjen, a kod određenog broja sudova u potpunosti eliminisan.

Primjenom planova za rješavanje starih predmeta od 2011. godine do danas riješeno je više od 200.000 najstarijih predmeta u pravosuđu, te je broj neriješenih predmeta:

- starijih od 23 godine smanjen za 76% u 2013. godini u odnosu na 2012. godinu,
- starih 18 godina ili više smanjen za 73% u 2013. godini u odnosu na 2012. godinu,
- starih 10 godina ili više smanjen za 38% u 2013. godini u odnosu na 2012. godinu,
- starih 6 godina ili više smanjen za 56% u 2013. godini u odnosu na 2012. godinu.

Međutim i pored evidentnog smanjenja broja neriješenih predmeta, ostaje veliki broj neriješenih predmeta starijih od jedne godine, zbog čega je Stalna komisija zaključila da je potrebno pripremiti novo Uputstvo. Ono je usvojeno na sjednici VSTV-a BiH održanoj u decembru 2013. godine i sadrži izmjene kojim će se dalje unaprijediti efikasnost pravosuđa.

VSTV redovno informiše javnost o aktivnostima poduzetim na smanjenju broja neriješenih predmeta

Izvještavanje o radu sudova i tužilaštava

Kvalitetne informacije osnova su za pripremu dobrih analiza i donošenje kvalitetnih odluka, stoga VSTV BiH već cijeli niz godina prikuplja i objavljuje zbirne podatke o radu sudova i tužilaštava. Činjenica da su ovi podaci dostupni javnosti kroz njihovo objavljivanje u prilogima Godišnjeg izvještaja o radu VSTV-a BiH i na Portalu pravosuđa BiH www.pravosudje.ba govori u prilog tendenciji VSTV-a BiH i generalno pravosuđa da svoj rad učine što više transparentnim.

Spomenuti podaci se uglavnom preuzimaju iz baze podataka CMS i TCMS, a samo se manji dio podataka prikuplja od sudova i tužilaštava. Kada je riječ o sudovima, obrađuje se obiman skup podataka koji uključuje podatke o protoku svih vrsta sudskih predmeta, starosnoj strukturi neriješenih predmeta, kvaliteti rada sudova, vrstama sudskih odluka i nastupanju zastare u krivičnim i prekršajnim predmetima.

Kada su u pitanju tužilaštva obrađuju se podaci o krivičnim prijavama, istragama, podignutim optužnicama, sporazumima o priznanju krivnje, procesuiranju maloljetnika, radu na ostalim predmetima i predmetima tužilaštava u kojima je nastupila zastara krivičnog gonjenja do podizanja optužnice, te podaci o procesuiranju svih vrsta kriminala kroz sve faze krivičnog postupka, starosnoj strukturi neriješenih predmeta, kvaliteti rada tužilaštava i strukturi kriminaliteta.

Pored navedenih redovnih aktivnosti izvještavanja, VSTV BiH priprema specifične izvještaje o radu sudova i tužilaštava u skladu sa internim potrebama, zahtjevima drugih institucija u BiH i međunarodnih institucija poput Evropske komisije, Vijeća Evrope i agencija Ujedinjenih naroda.

Vremenski okviri za postupanje po predmetima u sudovima i tužilaštvima

VSTV BiH kontinuirano kreira mehanizme koji trebaju osigurati da sudovi i tužilaštva uzimaju predmete u rad prema redosljedju njihovog primanja u pravosudnim institucijama i da ih rješavaju u razumnom roku. Tako je 2012. godine usvojio Pravilnik o vremenskim rokovima za postupanje po predmetima u sudovima i tužilaštvima u BiH.

Pravilnik je pripremljen na osnovu preporuka CEPEJ-a i njime je propisano da će u sudovima i tužilaštvima predmeti biti rješavani u optimalnim i predvidivim rokovima. Optimalni rokovi za postupanje u predmetima predstavljaju standardni vremenski okvir za zakonito i efikasno rješavanje predmeta. Predvidivi rok je realni vremenski okvir u kojem se može očekivati okončanje postupka u konkretnom predmetu, računajući od trenutka prijema inicijalnog akta u sudu, odnosno tužilaštvu.

Optimalni rokovi su u pravilu kraći od predvidivih rokova i cilj donošenja Pravilnika je da se predvidivi rokovi kontinuirano skraćuju i približavaju optimalnim rokovima. Parametri za izračunavanje predvidivog roka su određeni Pravilnikom, a svaki sud i tužilaštvo će na osnovu ovih parametara izračunati predvidive rokove za rješavanje pojedine vrste predmeta.

Sud će stranci pri predaji tužbe, ili na zahtjev, izdati pisano obavještenje o predvidivom roku za rješavanje te vrste predmeta s napomenom da se u tom roku može očekivati rješavanje konkretnog predmeta. Tužilaštvo će također podnosiocu prijave ili oštećenom, na zahtjev, izdati pisмено obavještenje o predvidivom roku.

Kako bi se u potpunosti ispitali svi aspekti primjene Pravilnika, VSTV BiH je tokom 2013. godine obavio pilot primjenu Pravilnika u pravosudnim institucijama Zeničko-dobojskog kantona. Uzimajući u obzir rezultate pilot primjene, VSTV BiH je 2013. godine usvojilo izmjene Pravilnika. Cijeneći da su ispunjeni tehnički preduslovi za početak primjene Pravilnika u svim sudovima i tužilaštvima u BiH, VSTV BiH je donijelo odluku o početku primjene Pravilnika u svim sudovima i tužilaštvima u BiH od 2014. godine.

Implementacijom „Vremenskih okvira za rješavanje sudskih i tužilačkih predmeta“ stvoreni su preduslovi za kvalitetnije praćenje toka sudskih i tužilačkih predmeta i prepoznavanje uzroka koji utiču na produženje vremena rješavanja predmeta. Na ovaj način, sudovi i tužilaštva će imati mogućnost svakodnevne analize i poduzimanja mjera za otklanjanje uzroka koji utiču na produženje trajanja toka postupka.

Analiza sistematizacije nosilaca pravosudnih funkcija

Jedna od bitnih aktivnosti u okviru reforme pravosuđa bila je utvrđivanje broja sudija i tužilaca i preispitivanje ranije utvrđene sistematizacije koja u nekim sudovima i tužilaštvima nije odgovarala broju zatečenih ni prilivu novih predmeta.

Nakon sistematizacije iz 2004. godine kojom je bitno smanjen broj sudija i tužilaca, VSTV BiH je 2009. godine donijelo odluku da se napravi analiza kako bi se ispitalo da li postojeći broj nosilaca pravosudnih funkcija može rješavati priliv predmeta i koliko ih je potrebno za rješavanje zaostalih neriješenih predmeta.

Analiza rada sudova u entitetima i Brčko distriktu BiH, koju je VSTV BiH usvojio 2009. godine pokazala je da je sistematizaciju sudijskih pozicija potrebno proširiti za ukupno 52 pozicije redovnih sudija te 157 pozicija dodatnih sudija. Odnosno, VSTV BiH je odlukama o proširenju sistematizacije utvrdilo da su u sudovima u BiH potrebne 1.023 pozicije redovnih sudija i 330 pozicija dodatnih sudija. Trenutno je imenovano 982 redovnih sudija i 113 dodatnih sudija.

VSTV BiH je 2010. godine usvojio analizu sistematizacije tužilačkih pozicija u entitetskim, kantonalnim i okružnim tužilaštvima, te Tužilaštvu Brčko distrikta BiH, iz koje proizlazi da je broj sistematizovanih tužilačkih pozi-

cija potrebno povećati sa postojećih 273 na 336 pozicija, odnosno za 63 tužilačke pozicije.

Pored naprijed navedenog, VSTV BiH je nakon sveobuhvatne analize u 2012. godini zaključilo da postojeći broj tužilaca u okružnim i kantonalnim tužilaštvima ne omogućava procesuiranje predmeta ratnih zločina u rokovima predviđenim Državnom strategijom za rad na predmetima ratnih zločina. Stoga je 2013. godine donijeta odluka o proširenju sistematizacije za potrebe procesuiranja predmeta ratnih zločina u kantonalnim i okružnim tužilaštvima za ukupno 28 tužilačkih pozicija, a u Tužilaštvu BiH je utvrđena potreba da se sistematizacija proširi za 12 pozicija. Realizaciji popunjavanja upražnjenih pozicija, uz podršku EU, pristupilo se početkom 2014. godine, o čemu više govori poglavlje o procesuiranju predmeta ratnih zločina.

Kroz opisane faze proširenja sistematizacije u tužilaštvima, ukupan broj tužilačkih pozicija u svim tužilaštvima je povećan za 103 pozicije odnosno sa ukupno 311 na 414 pozicija. Trenutno je imenovano 356 tužilaca.

Treba naglasiti da do popunjavanja sistematizovanih pozicija još nije došlo, zbog nedostatka finansijskih sredstava što ima bitan uticaj na efikasnosti sudova i tužilaštava.

O drugim mjerama za povećanje efikasnosti pravosuđa

VSTV BiH je poduzeo još neke bitne korake ka smanjenju broja neriješenih predmeta u sudovima i generalno, povećanju njihove ažurnosti. Izdvojit ćemo samo neke, poput Pravilnika o unutrašnjem sudskom poslovanju, kojim se osigurava uredno i blagovremeno obavljanje poslova sudske uprave, čime se strankama omogućava lakše ostvarivanje prava u sudskim postupcima. Pravilnikom se također propisuje unutrašnje organizovanje sudova i raspodjela dužnosti u vezi sa rukovođenjem.

Mnogo toga je učinjeno i značajni rezultati su napravljeni na unapređenju postupka izvršenja. Tako je tokom 2011. i 2012. godine održano 16 edukacija namijenjenih sudskim izvršiteljima s ciljem ujednačavanja i unapređenjanjihovog načina rada. Izvršena je i dodjela motornih vozila sudskim izvršiteljima u 20 općinskih i osnovnih sudova u BiH, kako bi se olakšao i unaprijedio njihov rad. Također je izdat „Praktikum za sudske izvršioce“ na kojem su radili eminentni stručnjaci, a koji tretira najvažnije teme u ovoj oblasti.

Uputstvo za prijenos i uručenje sudskih pisama putem javnih poštanskih operatora stupilo je na snagu 2012. godine. Time su okončani višegodišnji naponi VSTV-a BiH, Agencije za poštanski promet BiH, javnih poštanskih operatora u BiH kao i drugih relevantnih subjekata na otklanjanju problema sa kojima su se susretali sudovi i javni poštanski operatori.

Uputstvom se na jedinstven i usaglašen način na području cijele BiH reguliše način dostavljanja sudskih pismena u sudskim postupcima od strane javnih poštanskih operatora.

VSTV BiH kontinuirano poduzima i mjere usmjerene na poboljšanje postojeće legislative sa ciljem unapređenja efikasnosti pravosuđa, odnosno pojednostavljenja i ubrzanja sudskih postupaka.

Tako je u 2009. godini VSTV BiH pokrenulo inicijativu za izmjene i dopune Zakona o izvršnom postupku, Zakona o komunalnim djelatnostima i Zakona o javnom RTV sistemu.

U 2012. godini državnom i entitetskim ministarstvima pravde, te Pravosudnoj komisiji Brčko distrikta BiH upućena je inicijativa za usvajanje izmjena i dopuna zakonâ o parničnom postupku, koje se odnose na odredbe o elektronskom postupku kako bi se omogućilo maksimalno korištenje IKT-a s ciljem ubrzanja parničnog postupka.

VSTV BiH je u 2013. godini uputio inicijativu Ministarstvu pravde RS-a za harmonizaciju rješavanja pitanja statusa sudskih izvršilaca kroz izmjene i dopune Zakona o sudovima RS-a kako bi se propisala pravna osnova za obavezu polaganja posebnog stručnog ispita za sudske izvršioce.

Entitetskim i kantonalnim ministarstvima pravde, te Pravosudnoj komisiji Brčko distrikta BiH, VSTV BiH je 2013. godine dostavilo prijedlog teksta Zakona o naplati komunalnih usluga. Prijedlogom se utvrđuju osnovna pravila i principi međusobnog odnosa davatelja i korisnika komunalnih usluga, definišu osnovni konstitutivni elementi ugovora o davanju i korištenju komunalnih usluga, načini i postupak naplate komunalnih usluga, načini rješavanja sporova između davatelja i korisnika komunalnih usluga, te druga pitanja iz oblasti davanja i korištenja ovih usluga.

Procesuiranje predmeta ratnih zločina

U periodu od 1992. do 1995. godine Bosna i Hercegovina bila je poprište oružanih sukoba u kojima su učinjena teška, sistematska i masovna kršenja međunarodnog humanitarnog prava. Sprečavanje nekažnjivosti ratnih zločina i suočavanje sa ratnim događajima označeno je kao jedan od osnovnih preduslova za postepeno pomirenje i napredak BiH. Stoga je poduzet i cijeli niz aktivnosti na rješavanju značajnih pitanja iz ove oblasti.

Reformom krivičnog zakonodavstva iz 2003. godine definisna je nadležnost za procesuiranje predmeta ratnih zločina pred pravosudnim institucijama u BiH. Tako su sudovi i tužilaštva u entitetima i Brčko distriktu BiH nadležni za procesuiranje predmeta ratnih zločina koje su zaprimili u rad prije 1.3.2003. godine odnosno prije stupanja na snagu novih krivičnih zakona, dok su Sud BiH i Tužilaštvo BiH nadležni za procesuiranje predmeta ratnih zločina koji su zaprimljeni u rad nakon stupanja na snagu novih krivičnih zakona 2003. godine.

U decembru 2008. godine usvojena je Državna strategija za rad na predmetima ratnih zločina. U cilju praćenja efikasnosti i kvaliteta provođenja mjera iz Strategije i procjene ostvarenih rezultata, Vijeće ministara BiH formiralo je Nadzorno tijelo za praćenje provođenja Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina.

Strategijom su postavljeni sljedeći ciljevi:

- Procesuirati najsloženije i najprioritetnije predmete ratnih zločina u roku od sedam godina te procesuirati ostale predmete ratnih zločina u periodu od 15 godina od usvajanja Strategije.
- Na nivou Suda BiH i Tužilaštva BiH centralizovati i ažurirati evidenciju o svim predmetima ratnih zločina koji se nalaze pred bosanskohercegovačkim pravosuđem.
- Osigurati funkcionalan mehanizam upravljanja predmetima ratnih zločina, odnosno njihovog raspoređivanja između državnog pravosuđa i pravosuđa entiteta i Brčko distrikta BiH, koji će omogućiti efikasno procesuiranje u zadatom vremenskom periodu.
- Prioritetno procesuirati najodgovornije počinitelje pred Sudom BiH uz pomoć usaglašanih kriterija za selekciju i prioritizaciju predmeta.
- Ujednačiti sudsku praksu u predmetima ratnih zločina kako bi se osigurala pravna sigurnost i jednakost građana pred zakonom.
- Ostvariti efikasniju saradnju sa zemljama u regiji po pitanju predmeta ratnih zločina u cilju napretka u cijelom regionu.
- Obezbijediti zaštitu, podršku i isti tretman svih žrtava i svjedoka u postupcima pred svim sudovima u BiH.
- Ojačati kapacitete pravosuđa i policije u čitavoj BiH za rad na predmetima ratnih zločina.
- Uspostaviti odgovarajući zakonski okvir za provođenje mjera usvojenih u Strategiji i ostvarenje njenih ciljeva.

U proteklom periodu su poduzete brojne aktivnosti na realizaciji ciljeva postavljenih Strategijom. Tako je u cilju osiguranja jedinstvenih, egzaktnih i kvalitativnih statističkih podataka o broju i prirodi otvorenih predmeta ratnih zločina, na nivou Suda BiH i Tužilaštva BiH u potpunosti centralizirana evidencija o svim predmetima ratnih zločina koji se nalaze pred pravosuđem u BiH.

Prema Strategiji najstroženije predmete ratnih zločina treba da procesuiraju pravosuđe na nivou BiH, a ostale predmete entitetsko pravosuđe i pravosuđe Brčko distrikta BiH. S tim u vezi, izmijenjene su određene odredbe Zakona o krivičnom postupku BiH čime je stvoren efikasan mehanizam prijenosa manje složenih predmeta sa pravosuđa BiH na pravosuđe entiteta, odnosno mehanizam za preuzimanje predmeta ratnih zločina iz nadležnosti entiteta i Brčko distrikta BiH od strane Suda BiH koji se ocijene kao vrlo osjetljivi.

Kako bi se osiguralo provođenje Strategije u predviđenim rokovima, VSTV BiH je 2012. godine sačinio detaljan Elaborat sa planom kadrovskih i materijalnih potreba u okružnim i kantonalnim tužilaštvima. Na temelju potreba iskazanih u Elaboratu, VSTV BiH je početkom 2013. godine donjelo odluku o proširenju sistematizacije tužilačkih pozicija u kantonalnim i okružnim tužilaštvima za 28 pozicija.

VSTV BiH je također u aprilu 2013. godine donijelo odluku o proširenju sistematizacije tužilačkih pozicija u Tužilaštvu BiH za ukupno 12 tužilačkih pozicija za angažovanje na procesuiranju predmeta ratnih zločina.

S obzirom da pravosudne institucije nadležne za procesuiranje predmeta ratnih zločina nisu raspolagale finansijskim sredstvima, koja bi omogućila efikasno procesuiranje predmeta ratnih zločina, već tokom 2012. godine

planirana je realizacija EU Projekta pretpristupne pomoći (IPA 2012/2013) za period 2014.-2018. godina. Ovim projektom su predviđena značajna finansijska sredstva za jačanje kadrovskih i materijalno-tehničkih kapaciteta sudova i tužilaštava s ciljem smanjenja broja neriješenih predmeta ratnih zločina za 50%, uključujući finansiranje angažovanja dodatnog broja tužilaca i sudija za rad na ovim predmetima.

Realizacija spomenutog projekta je počela 2014. godine izborom i imenovanjem 20 tužilaca i sedam sudija za procesuiranje predmeta ratnih zločina. Također je predviđeno zapošljavanje stručnog i administrativnog osoblja u svrhu pružanje podrške tužiocima i sudijama, i to 71 u tužilaštvima i 38 zaposlenih u sudovima.

Kada je riječ o stvaranju preduslova za adekvatnu zaštitu i podršku svjedocima i žrtvama, VSTV BiH je u saradnji sa međunarodnim donatorima realiziralo nekoliko projekata. Uz pomoć ovih projekata u kantonalnim i okružnim sudovima su stvoreni preduslovi za adekvatnu zaštitu i podršku svjedocima i žrtvama kroz angažovanje stručnjaka, osiguravanje posebno uređenih prostorija za svjedoke i žrtve i drugih adekvatnih mjera.

Vezano za regionalnu saradnju za vođenje krivičnih postupaka u predmetima ratnih zločina, 2013. godine potpisan je Protokol o saradnji u progonu počilaca krivičnih djela ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida između Tužilaštva BiH i Tužilaštva za ratne zločine Republike Srbije, a potom iste godine i sa Državnim odvjetništvom Republike Hrvatske. Protokol istog sadržaja je 2014. godine potpisan sa Vrhovnim državnim tužilaštvom Crne Gore.

Posebno važno pitanje u procesuiranju predmeta ratnih zločina jeste i obaveza da se građanima obezbijedi pravna

sigurnost kao sastavni element principa vladavine prava u demokratskim društvima. Uslijed primjene različitih materijalnih propisa i tumačenja odredbi o vremenskom važenju zakona u procesuiranju ovih predmeta razvila se neujednačena sudska praksa. S tim u vezi, VSTV BiH i Nadzorno tijelo su poduzeli niz napora vezano za ovo pitanje, organizirajući više sastanaka s predstavnicima sudova koji imaju odgovornost za usaglašavanje sudske prakse. Fokus ovih sastanaka je bio usmjeren na pitanje ujednačavanja sudske prakse u predmetima ratnih zločina u cilju obezbjeđenja pravne sigurnosti i jednakosti građana pred zakonom.

U istom kontekstu, organizirana je i međunarodna konferencija na temu „Sudska praksa u primjeni krivičnog i materijalnog prava u procesuiranju predmeta ratnih zločina u BiH i regiji“, za koju je Nadzorno tijelo, u okviru

preporuka Strukturiranog dijaloga, od Ureda Evropske unije u BiH dobilo priznanje za vodeću ulogu u otpočinjanju sistematskih konsultacija otvorenih za pravosuđe na svim nivoima, za akademsku i stručnu zajednicu, kao i za međunarodne stručnjake.

Vezano za odluku Evropskog suda za ljudska prava u slučaju Maktouf i Damjanović protiv BiH, VSTV BiH je izrazilo uvjerenje da je donošenjem ove odluke, riješeno pravno pitanje retroaktivne primjene krivičnog zakona i osigurana jedinstvena primjena zakona i ravnopravnost građana pred domaćim sudovima u predmetima ratnih zločina. Istovremeno, ova odluka je još jednom potvrdila nužnost pronalaženja efikasnih formalnih mehanizama za ujednačavanje sudske prakse u BiH.

Strukturirani dijalog o pravosuđu između Evropske komisije i Bosne i Hercegovine

Ideja o otpočinjanju Strukturiranog dijaloga o pravosuđu između Evropske komisije i BiH rezultat je opredijeljenosti Evropske komisije da unaprijedi strukturirane odnose sa zemljama potencijalnim kandidatima za članstvo u EU-u i prije stupanja na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP). Ovaj dijalog je platforma za razgovore o svim reformama neophodnim za ostvarenje napretka u području usaglašavanja pravosuđa BiH s pravnom stečevinom i odgovarajućim standardima EU-a, te predstavlja priliku da se usaglašenim djelovanjem na ispunjavanju prioriteta osigura napredak u sektoru koji je zasigurno jedan od najvećih izazova na putu ka članstvu u EU-u.

Strukturirani dijalog je pokrenut 2011. godine. VSTV BiH u njemu učestvuje kao dio delegacije BiH i ima značajnu i aktivnu ulogu u ovom procesu.

U okviru Strukturiranog dijaloga održan je niz sastanaka, na kojima su donijete bitne preporuke za dalji tok reforme pravosuđa.

VSTV BiH je odgovorno pristupilo Strukturiranom dijalogu i aktivno radilo na realizaciji preporuka iz nadležnosti institucije. Tako su značajne aktivnosti poduzete po pitanju izrade Nacrta zakona o sudovima u BiH, Nacrta zakona o VSTV-u BiH, Nacrta Zakona o suzbijanju korupcije i organizovanog kriminala u FBiH i potpunog usklađivanja Zakona o sudovima Republike Srpske sa preporukama VSTV-a BiH.

Također se pristupilo realizaciji preporuka po pitanjima prijenosa predmeta ratnih zločina, dodjele potrebnih finansijskih i ljudskih resursa za procesuiranje ovih predmeta; obezbjeđenja jednakosti građana pred zakonom i primjene krivičnih zakona u predmetima ratnih zločina; zaključenja sporazuma o izručenju između BiH i zemalja u okruženju; te podrške EU sektoru pravde na projektima izgradnje, renoviranja i popravke zgrada pravosudnih institucija.

Sve preporuke za koje su bili zaduženi VSTV BiH i Nadzorno tijelo su realizovane u definisanim rokovima, što je u Strukturiranom dijalogu pozitivno ocjenjeno.

„(...) rad Visokog sudskog i tužilačkog vijeća od posebnog (je) značaja za podsticanje konsolidacije nezavisnosti, odgovornosti, nepristranosti, profesionalizma i efikasnosti u pravosuđu.”

Štefan Füle, povjerenik Evropske komisije za proširenje, Inauguralni sastanak Strukturiranog dijaloga, Banjaluka, 2011.

Trenutni status i izazovi

U tekstu koji je prethodio imali ste priliku informisati se o nekim od najznačajnijih reformskih dostignuća, međutim, i pored uloženi napora i postignutih rezultata, neki od temeljnih izazova identifikovanih još u početnim fazama reforme nisu otklonjeni, te i danas opterećuju rad pravosuđa i VSTV-a BiH i generiraju negativnu percepciju javnosti.

To se prije svega odnosi na neadekvatno finansiranje, veliki broj neriješenih predmeta, uključujući i predmete koji se zbog svoje prirode mogu rješavati i izvan sudskog sistema, neodgovarajuću dinamiku kreiranja zakonskog okvira koji bi poticao bolji i efikasniji rad, sve izraženiju tendenciju razjedinjavanja sistema, poteškoće u vezi sa ujednačenom primjenom zakona, nedovoljnu posvećenost očuvanju postignutih standarda pravosudne nezavisnosti te česte i neprimjerene političke pritiske na rad pravosuđa.

Ove izazove prepoznala je i Venecijanska komisija, čija je delegacija u aprilu 2012. godine posjetila BiH s ciljem pripreme mišljenja o „načinu na koji pravosudni okvir, podjela vlasti i postojeći mehanizmi koordinacije utiču na pravnu sigurnost i nezavisnost pravosuđa u Bosni i Hercegovini“.

Tako Venecijanska komisija u Mišljenju o pravnoj sigurnosti i nezavisnosti pravosuđa u BiH navodi da je pravni i sudski sistem u BiH najstroženiji i najdecentralizovaniji federalni sistem među današnjim evropskim zemljama, da se pravni poredak na nivou države, entiteta i Brčko distrikta BiH u mnogim oblastima materijalnog i procesnog prava razlikuje, da se čak i istovjetne zakonske odredbe različito tumače i primjenjuju, da pravnom

poretku u BiH, u kojem postoje četiri autonomna sudska sistema, nedostaje dosljednost, da saradnja sudskih i drugih nadležnih organa nije institucionalizirana, da ne postoji vrhovno sudsko tijelo koje bi garantovalo jednobraznost ili usklađenost pravnog poretka, da u oblasti finansiranja ne postoje jedinstvena pravila, a rezultat su potpuno različiti budžeti sudova i tužilaštava, te je moguća podložnost pritiscima institucija koje predlažu odnosno usvajaju budžet. Također, istaknuto je pitanje velikog broja neriješenih predmeta.

U Mišljenju Venecijanske komisije se stoga preporučuje nastavak reforme pravosuđa s ciljem objedinjavanja sistema i smanjenja decentralizacije u najvećoj mogućoj mjeri.

U procesu daljnje reforme pravosuđa, koju treba posmatrati i u kontekstu Strukturiranog dijaloga o pravosuđu, VSTV BiH ima aktivnu ulogu, uz napomenu da odgovornost za uspostavljanje potpuno funkcionalnog i efikasnog pravosuđa snose svi nadležni organi uključujući i zakonodavnu i izvršnu vlast.

Vezano za djelovanje VSTV-a BiH, nisu rijetke primjedbe koje se odnose na odsustvo odgovornosti ove institucije i nosilaca pravosudnih funkcija. S tim u vezi važno je naglasiti da je sistem odgovornosti uspostavljen budući da važeći Zakon o VSTV-u BiH sadrži odredbe koje omogućavaju smjenjivanje s dužnosti članova VSTV-a BiH, koji su u pretežnom broju sudije ili tužioci te i po tom osnovu mogu disciplinski odgovarati. Međutim, nisu zanemarive primjedbe koje ukazuju na potrebu dodatnog razvijanja sistema odgovornosti, što je moguće postići kvalitetnijom interakcijom sa zakonodavnim i izvršnim organima uz očuvanje neophodnog balansa između tri grane vlasti.

VSTV BiH je ovo imalo u vidu kada je vršilo reviziju Zakona o VSTV-u BiH, te su u tom pravcu predložena određena poboljšanja koja podrazumijevaju značajnije učešće zakonodavne i izvršne vlasti u izboru svojih predstavnika u VSTV BiH.

Može se konstatovati da je u dosadašnjoj praksi, uslijed propisanog načina odabira članova VSTV-a BiH, bilo slučajeva da za članove nisu birani najstručniji i najspособniji predstavnici profesionalne zajednice. Stoga je ubuduće prilikom odabira članova VSTV-a BiH potrebno osigurati izbor najkvalitetnijih predstavnika profesionalne zajednice.

I prilikom izbora i imenovanja nosilaca pravosudnih funkcija u manjem broju slučajeva došao je do izražaja subjektivizam kod donošenja odluka. Ovakve su situacije dijelom bile i posljedica određenih zakonskih rješenja i propisane procedure imenovanja. Međutim, VSTV BiH je i na tom polju poduzeo konkretne aktivnosti kroz uvođenje kvalifikacionog testiranja i objektivizaciju usmenog razgovora.

Kada je riječ o efikasnijem radu pravosuđa potrebno je uspostaviti kvalitetniju saradnju između VSTV-a BiH i zakonodavne i izvršne vlasti, posebno u vezi sa rješavanjem komunalnih predmeta. Također je potrebno posvetiti veću pažnju alternativnom rješavanju predmeta. Djelovanje VSTV-a BiH otežano je činjenicom da mišljenja, prijedlozi i inicijative VSTV-a BiH nerijetko nisu bile uzimane u obzir kod donošenja odluka nadležnih organa vezanih za finansiranje pravosuđa ili kod donošenju relevantnih propisa.

Već je istaknuto da su neke od reformskih aktivnosti, pored pozitivnih efekata, imale i određene otežavajuće elemente. Ovo se odnosi na reorganizaciju tužilaštava i reformu krivičnog zakonodavstva koja je provedena u

vrlo kratkim rokovima. Tako je u istom periodu, ukidanjem općinskih odnosno osnovnih tužilaštava, smanjen ukupan broj tužilaštava, a obim njihovog posla je povećan jer je nadležnost vođenja istraga prenesena sa istražnih sudija na tužioce. Novi zakoni o krivičnom postupku stupili su na snagu bez perioda odložene primjene i bez prethodnog stvaranja potrebne infrastrukture, kako u kadrovskom tako i materijalno-tehničkom smislu, a naročito bez dovoljno edukacije tužilaca neophodne za pravilnu i efikasnu primjenu navedenih zakona. Prijenosnom velikog broja predmeta neriješenih istraga sa sudova na tužilaštva umanjena je njihova efikasnost i ovaj problem još uvijek opterećuje rad tužilaštava.

Kada je riječ o procesuiranju predmeta ratnih zločina, dosadašnja dinamika rada na ovim predmetima ukazuje da se najsloženiji i prioritetni predmeti neće moći riješiti u roku predviđenom Strategijom.

Na nivou Suda BiH i Tužilaštva BiH uspostavljena je centralizovana i ažurirana evidencija odnosno baza podataka predmeta ratnih zločina koji se nalaze pred pravosuđem u BiH.

Prijenos predmeta ratnih zločina sa državnog na entitetski nivo pravosuđa odvijao se jako usporeno do otpočinjanja Strukturiranog dijaloga. Relevantne preporuke Strukturiranog dijaloga uticale su na ubrzanje ovog postupka, koji treba kontinuirano nastaviti. Iako je u velikom broju predmeta ratnih zločina procesuiranje započeto, potrebno je osigurati veću efikasnost u radu na ovim predmetima.

Zbog svega navedenog potrebno je očuvati dosadašnje rezultate i dostignuća pravosudne reforme, ali i definisati ciljeve i prioritet i nastaviti ulagati napore u dalje reformske aktivnosti.

Budući pravci djelovanja

Kako bi se osigurao kontinuitet u reformi pravosuđa i nastavile aktivnosti na poboljšanju pravosudnog sistema, posebno u onim segmentima koji su pokazali određene slabosti i nedostatke, potrebno je poduzeti dodatne mjere i aktivnosti u narednom periodu. Neke od njih su:

Evropski put bosanskohercegovačkog pravosuđa

Osigurati da suštinska pitanja u vezi sa pravosuđem budu razmatrana u okviru Strukturiranog dijaloga o pravosuđu između BiH i EK, te osigurati kontinuiranu implementaciju preporuka Dijaloga.

Zakonodavna reforma

Osigurati usvajanje zakonskog okvira koji će biti usmjeren na očuvanje i jačanje nezavisnosti i koji će poticati efikasniji i kvalitetniji rad pravosuđa. U prvom redu, potrebno je reviziju Zakona o VSTV-u BiH provesti u skladu sa relevantnim preporukama Strukturiranog dijaloga, uz poštovanje postojeće uloge i nadležnosti VSTV-a BiH.

Racionalizacija pravosuđa

Obaviti procjenu potrebnog broja sudova u BiH, odnosno izvršiti racionalizaciju mreže sudova u oba entiteta.

Zaustaviti negativan trend uspostavljanja novih pravo-

sudnih institucija za koje ne postoji objektivna potreba niti obezbijedena finansijska sredstva.

Efikasnost pravosuđa

Kroz sinhronizovan pristup i istovremenu realizaciju:

- osigurati sredstva za popunu sudijskih i tužilačkih pozicija, u skladu sa sistematizacijom koju je usvojilo VSTV BiH;
- kroz saradnju VSTV-a BiH, zakonodavne i izvršne vlasti, napraviti strategiju za rješavanje problema komunalnih predmeta, koji ne predstavljaju samo opterećenje za pravosuđe nego i bitan društveni problem;
- uložiti veće napore na primjeni i promovisanju alternativnih načina rješavanja predmeta.
- nastaviti aktivnosti na informatizaciji pravosuđa kroz daljnji razvoj CMS-a/TCMS-a, kontinuirano osiguranje ITK opreme za sudove i tužilaštva, unapređenje pravosudnog informacijskog sistema, uvođenje elektronskog potpisa, te uspostavljanje informacijskog sistema za upravljanje ljudskim resursima u pravosuđu.
- osigurati usaglašen pristup u kreiranju zakonodavnog okvira i dosljednoj primjeni Zakona o VSTV-u BiH, kojim je propisana nadležnost VSTV-a BiH u pogledu davanja mišljenja o nacrtima zakona, propisa i o važnim pitanjima koja mogu uticati na pravosuđe.

Procesuiranje predmeta ratnih zločina

Postići veću efikasnost u procesuiranju predmeta ratnih zločina, a naročito najsloženijih i najprioritetnijih predmeta.

Sud BiH, entitetski vrhovni sudovi i Apelacioni sud Brčko distrikta BiH trebaju biti odgovorni za ujednačavanje sudske prakse i jednakost građana pred zakonom kada je riječ o predmetima ratnih zločina.

Strateški pristup razvoju pravosuđa

Kroz usvajanje nove Strategije za razvoj sektora pravde za period od 2014. do 2018. godine, odrediti novi strateški okvir za harmonizirani pristup reformi sektora pravde.

Riječi zahvalnosti našim domaćim i međunarodnim prijateljima...

Posebne riječi zahvalnosti moramo uputiti našem dugogodišnjim prijateljima i partnerima u reformskim aktivnostima. Naime, brojne aktivnosti i značajna dostignuća u reformi ne bismo uspjeli realizovati i ostvariti da nismo imali velikodušnu finansijsku podršku međunarodnih institucija, zemalja donatora i domaćih vlasti. Teško je na jednom mjestu pobrojati sve aktivnosti koje su podržali naši prijatelji. Kroz niz projekata provedenih tokom prethodne decenije za sve sudove i tužilaštava u BiH uspjeli smo osigurati računare, informatičku opremu i softverske licence ukupne vrijednosti veće od 36 miliona maraka, i postati lideri u informatizaciji pravosuđa u regionu i šire.

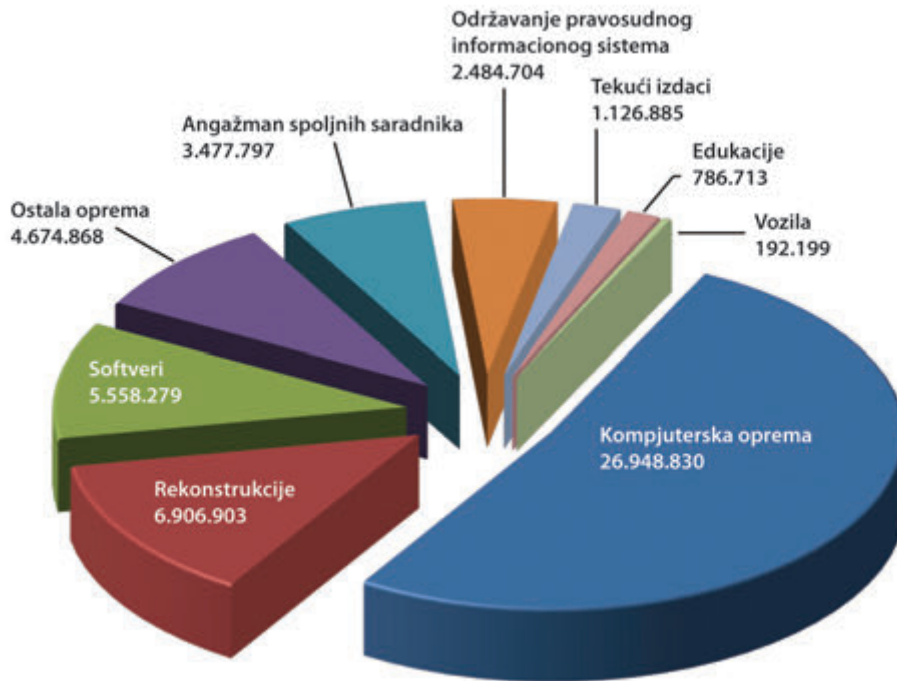
Ukupne investicije koje smo osigurali za rekonstrukcije, informatizaciju, uključujući i prethodni iznos, te druge potrebe sudova i tužilaštava prelaze iznos od 52 miliona maraka.

Ono što nas posebno raduje jeste povjerenje koje nam već dugi niz godina ukazuju međunarodni donatori. Vjerujemo da se ono temelji na kontinuiranim rezultatima koje, iz godine u godinu, ostvarujemo i koji predstavljaju dokaz naše posvećenosti unapređenju pravosuđa naše zemlje.

Naše međunarodne prijatelje ćemo pobrojati abecednim redom, a više o vrsti ulaganja i pojedinačnim iznosima možete pronaći u grafičkim prikazima koji slijede. To su, dakle, Evropska unija, republike Češka i Francuska, Kraljevina Holandija, republike Irska i Italija, Kraljevina Norveška, OSCE Misisija u Bosni i Hercegovini, Sjedinjenje Američke Države, Švedska agencija za međunarodni razvoj – SIDA, Švajcarska, Kraljevina Velika Britanija i Vijeće Evrope.

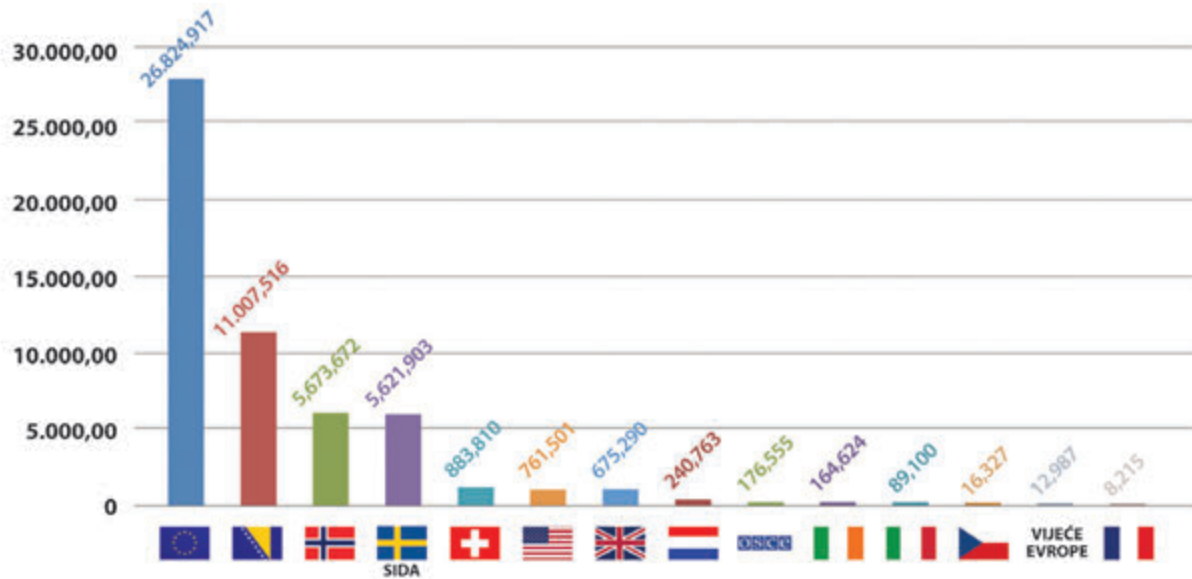
Također bismo željeli zahvaliti narodu Norveške što nam je omogućio štampanje ove publikacije i obilježavanje 10. godišnjice VSTV-a BiH.

Ulaganja putem VSTV-a u pravosuđe u Bosni i Hercegovini u periodu 2004. - 2013. godina

Ukupni iznos ulaganja: 52.157.183 KM

Uložena finansijska sredstva međunarodnih donatora i domaćih vlasti

www.hjpc.ba